

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

**Diplomsko delo
visokošolskega programa**

**POSTOPKI PRENEHANJA GOSPODARSKIH
SUBJEKTOV**

Monika Mencinger Meliane

Ljubljana, maj 2010

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo
visokošolskega programa

POSTOPKI PRENEHANJA GOSPODARSKIH SUBJEKTOV

Kandidatka: Monika Mencinger Meliane
Številka indeksa: 04032588

Mentor: mag. Niko Abrahamsberg

Ljubljana, maj 2010

POVZETEK

V začetnem poglavju diplomske naloge sem opredelila osnovne pojme, potrebne za kasnejše razumevanje. Nadaljevala sem z opisom težav, ki jih imajo podjetja, opredelila glavne pomanjkljivosti oz. razloge za propad, ter opisala najbolj razširjeno in najbolj neverno težavo – plačilna nedisciplina, ki prav tako ogroža državo.

V diplomski nalogi sem navedla tudi načine, kako v krizni situaciji, v kateri se trenutno nahajamo, država pomaga podjetjem. Finančne injekcije in razne subvencije so po mojem mnenju v večini primerov nepremišljene in neučinkovite.

V nadaljevanju sem opisala postopke prenehanja gospodarskih subjektov. Postopka zaradi insolventnosti sta prisilna poravnava in stečajni postopek. Uvedena sta dva nova pravna instituta: stečaj zapuščine in osebni stečaj, ki omogočata tudi fizičnim osebam nov začetek. Postopka prisilnega prenehanja pa sta prisilna likvidacija in izbris iz sodnega registra brez likvidacije.

Primerjala sem stečajne postopke Slovenije s članicami EU in drugimi evropskimi državami. Ugotovila sem, da je Slovenija v zadnjih nekaj letih močno napredovala in se sedaj lepo uvršča v povprečje držav članic EU.

V diplomski nalogi sem ugotovila, da je novi zakon usklajen s potrebami tržnega gospodarstva in da v večjem obsegu varuje interese resnih in poštenih gospodarskih subjektov.

KLJUČNE BESEDE: gospodarski subjekt, podjetje, gospodarske družbe, insolventnost, plačilna nedisciplina, prisilna poravnava, stečaj, prisilno prenehanje.

SUMMARY

In the first chapter of this diploma thesis I define the basic notions required for better understanding. I continue with the description of problems that enterprises most frequently face, the main deficiencies and reasons for their demise and the description of the most widespread problem in the form of payment indiscipline which is a threat to the state itself.

The thesis also states ways of the country's aid to enterprises according to the crisis situations being faced at present times. Financial injections and different subventions are in my opinion in most cases ineffective and ill-advised.

The following segment describes the procedures of cessation of economic subjects. There are two procedures that result from insolvency: compulsory settlement and bankruptcy. Two new legal institutes are introduced: bankruptcy of legacy and personal bankruptcy. The two procedures of compulsory cessation are forced windingup and the erasure from the legal register without liquidation.

I compared the bankruptcy procedures in Slovenia with the members of European Union and other European countries. The result shows that Slovenia has made considerable progress in the past years and is now within the average in the EU.

The conclusion of this diploma thesis shows that the new law corresponds to the needs of market economy and that it protects the interests of serious and honest economic subjects.

KEY WORDS: economic subject, enterprise, economic companies, insolvency, payment indiscipline, compulsory settlement, bankruptcy, forced windingup.

KAZALO

POVZETEK.....	ii
SUMMARY	iii
1 UVOD	1
1.1 IZHODIŠČE DIPLOMSKEGA DELA	1
1.2 NAMEN IN CILJI	1
1.3 METODE DE LA	1
1.4 STRUKTURA DIPLOMSKEGA DELA.....	2
2 OPREDELITEV POJMOV	3
2.1 INSOLVENTNOST	3
2.2 GOSPODARSKI SUBJEKT	3
2.3 PODJETJE.....	4
2.4 GOSPODARSKE DRUŽBE	4
2.5 SAMOSTOJNI PODJETNIK.....	5
2.6 SODNI IN POSLOVNI REGISTER.....	5
3 TEŽAVE GOSPODARSKIH SUBJEKTOV	7
3.1 PLAČILNA NEDISCIPLINA.....	9
3.1.1 Povzročitelji plačilne nediscipline in vzroki za njen razvoj	11
3.2 REŠITEV IZ TEŽAV IN KAJ PRAVI PRAKSA	12
4 POSTOPKI PRENEHANJA GOSPODARSKIH SUBJEKTOV	15
4.1 PRISILNA PORAVNAVA	16
4.1.1 Predhodni postopek.....	16
4.1.2 Glavni postopek	18
4.1.3 Novosti.....	19
4.1.4 Število začelih postopkov prisilne poravnave poslovnih subjektov v letu 2009.....	20
4.2 STEČAJNI POSTOPKI	21
4.2.1 Stečajni postopek nad pravno osebo	21
4.2.1.1 Organi stečajnega postopka.....	22
4.2.1.2 Začetek stečajnega postopka	24
4.2.1.3 Upniki in terjatve	25
4.2.1.4 Delavci in njihove pravice	25
4.2.1.5 Stečajna masa in končanje postopka	25
4.2.2 Osebni stečaj	26
4.2.3 Stečaj zapuščine	29
4.2.4 Novosti, dobre in slabe lastnosti ter praksa	30
4.2.5 Število začelih stečajnih postopkov in število izbrisanih subjektov zaradi stečaja 2009.....	31
4.3 POSTOPKI PRISILNEGA PRENEHANJA	32
4.3.1 Prisilna likvidacija	32

4.3.2 Izbris iz sodnega registra brez likvidacije	33
4.3.3 Število začelih postopkov prostovoljne in prisilne likvidacije ter število izbranih pravnih oseb iz poslovnega registra	34
5 PRIMERJAVA SLOVENSКИH STEČAJNIH POSTOPKOV Z OSTALIMI	36
6 ZAKLJUČEK	39
LITERATURA.....	41
PRAVNI VIRI.....	42
DRUGI VIRI	43
SEZNAM TABEL.....	44
SEZNAM UPORABLJENIH KRAJŠAV	45
IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA	46

1 UVOD

1.1 IZHODIŠČE DIPLOMSKEGA DELA

V diplomskem delu bom obravnavala postopke prenehanja gospodarskih subjektov po novem zakonu.

Življenje gospodarske družbe se začne z njeno ustanovitvijo, poteka skozi faze poslovnega življenja in se konča s prenehanjem. Podjetja so ustanovljena z namenom uspešnega poslovanja in stremijo k zagotavljanju svoje plačilne sposobnosti. Nepričakovani in nenadni dogodki ter plačilna nedisciplina so eni izmed vzrokov, ki privedejo do plačilne nesposobnosti, insolventnosti oz. prezadolženosti.

Postopki prenehanja gospodarskih družb so bili doslej opredeljeni v Zakonu o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji ter Zakonu o finančnem poslovanju podjetij.

15. 1. 2008 pa je začel veljati nov zakon, Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju, ki se je začel uporabljati 1. 10. 2008. V tem zakonu se uvajata dva nova pravna instituta, ki ju doslej v slovenskem pravu še nismo poznali, in sicer sta to postopek osebnega stečaja in postopek stečaja zapuščine. Pred uvedbo novega zakona je bilo mogoče prenehanje pravne osebe, po novem zakonu pa je uvedeno prenehanje tudi za fizično osebo.

1.2 NAMEN IN CILJI

Namen diplomskega dela je opredeliti pojme, ki so za lažje razumevanje nujno potrebni. To so: insolventnost, gospodarski subjekt, podjetje ter gospodarske družbe. Prav tako je namen tega dela primerjati Slovenijo z drugimi evropskimi državami in državami članicami EU.

Glavni cilj diplomskega dela pa je najti razlike med posameznimi vrstami prenehanja: v čem se med seboj razlikujejo, kaj je bil razlog za uvedbo novega zakona ter katere so dobre in slabe lastnosti novega zakona. Določene dobre in slabe lastnosti se že da opisati, na nekatere pa bo treba še počakati, saj so uvedeni čisto novi pravni instituti, katerih pomanjkljivosti bo pokazala sodna praksa.

1.3 METODE DELA

Na osnovi metode deskripcije in komparativne metode sem opredelila pojme, krizo in vzroke za njo ter načine prenehanja gospodarskih subjektov. Z metodo kompilacije pa sem povzela spoznanja in stališča drugih avtorjev.

Za raziskovanje sem uporabila primarne in sekundarne vire. Podatke sem črpala iz strokovne literature, raziskav, člankov in internetnih virov.

Uporabila sem tudi slovensko zakonodajo: Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju, Zakon o prisilni poravnavi, stečajju in likvidaciji, Zakon o finančnem poslovanju podjetij ter Zakon o gospodarskih družbah.

Statistične tabele in podatke sem uporabljala za ponazoritev.

1.4 STRUKTURA DIPLOMSKEGA DELA

Diplomska naloga je razdeljena na 6 poglavij. Uvod predstavlja izhodišče, namen in cilj ter metode dela, ki sem jih uporabila v diplomski nalogi.

Drugo poglavje je namenjeno opisu pojmov za boljše razumevanje.

Tretje poglavje je namenjeno opisu težav gospodarskih subjektov. Največji del sem namenila plačilni nedisciplini, saj je najpogostejša težava. Navedla sem razloge zanjo, povzročitelje in v katerih državah so plačniki najslabši.

V nadaljevanju sem opisala nov zakon. Naštela sem različne postopke prenehanja in vsakega posebej opisala ter navedla novosti, slabosti in dobre lastnosti, če obstajajo. S tabelami sem ponazorila statistične podatke o začelih postopkih prenehanj v letu 2009.

V petem poglavju sem primerjala Slovenijo s članicami EU in ostalimi evropskimi državami. Poskušala sem ugotoviti, kakšne so razlike v ključnih indikatorjih, ki prikazujejo uspešnost stečajnega postopka.

Na koncu sem opisala glavne razlike in povzela ugotovitve o razlogu za uvedbo novega zakona.

2 OPREDELITEV POJMOV

2.1 INSOLVENTNOST

Likvidnost podjetja pomeni, da je podjetje v vsakem trenutku sposobno poravnati svoje zapadle obveznosti, solventnost pa pomeni dolgoročno sposobnost poravnave obveznosti. Če podjetje preneha izpolnjevati svoje zapadle obveznosti, ker za poravnavo nima dovolj sredstev in bo tako tudi v prihodnje, pravimo, da je podjetje insolventno. Insolventnosti je trajnejša nelikvidnost.

Insolventnost je prav tako položaj, ki nastane, če dolžnik v daljšem obdobju ni sposoben poravnati vseh svojih obveznosti, ki so zapadle v tem obdobju, ali pa postane dolgoročno plačilno nesposoben.

ZFPPIPP v 14. členu navaja, da je dolžnik trajneje nelikviden:

- pri dolžniku, ki je pravna oseba, podjetnik ali zasebnik: če za več kot dva meseca zamuja z izpolnitvijo ene ali več obveznosti v skupnem znesku, ki presega 20 odstotkov zneska njegovih obveznosti, izkazanih v letnem poročilu za zadnje poslovno leto pred zapadlostjo teh obveznosti;
- pri dolžniku, ki je potrošnik: če za več kot dva meseca zamuja z izpolnitvijo ene ali več obveznosti v skupnem znesku, ki presega trikratnik njegove plače, nadomestil ali drugih prejemkov, ki jih prejema redno v obdobjih, ki niso daljša od dveh mesecev ali če je nezaposlen in ne prejema nobenih drugih rednih prejemkov ter za več kot dva meseca zamuja z izpolnitvijo obveznosti, ki presega 1.000 eurov;
- če je vrednost njegovega premoženja manjša od vsote njegovih obveznosti;
- pri dolžniku, ki je kapitalska družba: tudi če je izguba tekočega leta skupaj s prenesenimi izgubami dosegla polovico osnovnega kapitala in te izgube ni mogoče pokriti v breme prenesenega dobička ali rezerv.

Insolventni dolžnik po 16. členu ZFPPIPP (2007) je pravna ali fizična oseba, nad katero se v skladu s tem zakonom začne postopek zaradi insolventnosti.

2.2 GOSPODARSKI SUBJEKT

Gospodarski subjekti v sistemu so fizične in pravne osebe. Subjekt je nasproti objektu, je aktiven člen, ki deluje na objekt.

Fizična oseba ima pravno in poslovno sposobnost. Pravna sposobnost pomeni, da je sposobna biti nosilec pravic in obveznosti, ki jih pridobimo ob rojstvu. Poslovna sposobnost pa je sposobnost sklepanja pravnih poslov in nastopanja v pravnih razmerjih. To sposobnost pa fizična oseba pridobi ob polnoletnosti.

Pravna oseba ima prav tako pravno in poslovno sposobnost. Pravno sposobnost pridobi z vpisom v Sodni register in traja do prenehanja pravne osebe. Poslovna

sposobnost je pri pravni osebi vezana na posamezne osebe, ki izvajajo voljo v imenu pravne osebe.

2.3 PODJETJE

Podjetje je gospodarski subjekt, ki proizvaja za trg. Je generičen pojem za skupek organiziranega premoženja, namenjenega za opravljanje gospodarske dejavnosti in kateremu pravni red priznava status pravne osebe s pravicami in obveznostmi.

Posamezni avtorji različno opredeljujejo podjetje. Janko Kralj opredeljuje podjetje kot konkretno obliko organizacije, ki je hkrati poslovni in politični sistem ter deluje v tržnem gospodarstvu. Je zgodovinska, časovno pogojena, samostojna in gospodarsko zaokrožena, ciljna ter s tveganjem pridobitna organizacija. Organizacija kakršne koli vrste in velikosti je politični sistem, v kateri gre za interes ljudi, nasprotovanja in sodelovanja ter nasprotnike in zaveznike. (po Kralj, 1995, stran 17, 64)

Podjetje je v svoji osnovi gospodarska tvorba, zato se mora predvsem in pretežno ravnati po ekonomskih načelih.

Ekonomsko gledano je podjetje premoženje, ki ga lastnik naloži v pridobitno dejavnost z namenom ustvarjanja donosa. Po Zakonu o gospodarskih družbah je gospodarska družba pravna oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost. Pridobitna dejavnost je vsaka dejavnost, ki se opravlja na trgu za pridobivanje dobička. Gospodarske družbe so tudi tedaj, če v celoti ali deloma opravljajo dejavnost, ki ni pridobitna. (po 1. člen, ZGD-1)

Znotraj širokega pojma podjetje ločimo dve vrsti pravnih subjektov:

- Samostojni podjetniki
- Gospodarske družbe

2.4 GOSPODARSKE DRUŽBE

Gospodarsko družbo opredeljujemo kot skupnost ljudi, ki so med seboj povezani na različne načine in praviloma zaradi skupnih interesov. Kriterijev za delitev družb je več, najpomembnejša pa je delitev glede na položaj družbenikov, in sicer:

1. Osebne družbe (osebe oz. družbeniki vodijo, zastopajo, upravljajo in odgovarjajo za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem)
 - družba z neomejeno odgovornostjo d.n.o.
 - komanditna družba k.d.
 - tiha družba t.d.

2. Kapitalske družbe (premoženje je razdeljeno na deleže in kapitalisti odgovarjajo samo s svojim deležem in ne celotnim premoženjem. Poudarek je na kapitalu – zagotoviti zadosten kapital)
- družba z omejeno odgovornostjo d.o.o.
 - delniška družba d.d.
 - Evropska delniška družba SE
 - komanditna delniška družba k.d.d.

Vse družbe se med seboj razlikujejo. Vse pa imajo tudi nekatere skupne značilnosti, ki so: zastopanje, dejavnost, odgovornost, sedež, firma ter pravno in poslovno sposobnost. Za gospodarske družbe je značilno, da:

- nastanejo na podlagi določenega pravnega posla oz. ustanovitvenega akta (pogodba, statut ali individualni akt),
- imajo status pravne osebe,
- so registrirane (Sodni register),
- imajo lastno organizacijo upravljanja in delovanja,
- opravljajo pridobitno dejavnost na trgu,
- imajo skupno delovanje družbenikov (skupni cilji).

Družbe pa delimo tudi po velikosti na mikro, male, srednje in velike družbe. Kriteriji za delitev po velikosti so trije: po številu zaposlenih, po čistih prihodkih od prodaje ter po velikosti aktive ob koncu leta.

2.5 SAMOSTOJNI PODJETNIK

Samostojni podjetnik posameznik je fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost. Samostojni podjetnik (s.p.) ni gospodarska družba, ker ne gre za združevanje več subjektov, je pa gospodarski subjekt.

Opravlja lahko katero koli obliko gospodarske dejavnosti, razen če zakon ne določa drugače. Podjetnik posameznik je tako kot gospodarske družbe velik, srednji ali majhen.

Dejavnost lahko prične opravljati, ko je vpisan v Poslovni register Slovenije.

2.6 SODNI IN POSLOVNI REGISTER

Sodni register je javna knjiga, ki je na vpogled vsem zainteresiranim in vsebuje podatke o glavnih statusnih značilnostih vseh vpisanih subjektov in o dejstvih, ki so pomembna za pravni promet. Gospodarske družbe z vpisom v sodni register pridobijo status pravne osebe.

Sodni register je organiziran pri pristojnih okrožnih sodiščih, ki jih imenujemo tudi registrska sodišča.

Vrste vpisov:

- konstitutivni/dokončni vpis: novo pravno dejstvo, statusne spremembe;
- pogojni/začasni vpis: začasen vpis, ki bo nadomeščen z dokončnim vpisom;
- deklaratorni/obvestilni vpis: vpis podatkov, ki se nanašajo že na obstoječe dejstvo. Z vpisom dejstvo postane javno.

Podatki, ki se vpišejo v sodni register: enotna identifikacijska številka, firma, sedež, pravnoorganizacijska oblika, dejavnost, datum akta o ustanovitvi, imena zastopnikov, ime in kraj poslovanja.

Bistvo sodnega registra je kontrola in pravna varnost. Imamo pregled nad vsemi subjekti v državi ter tam dobimo osnovne informacije o podjetju, s katerim bomo sklepali posel.

Poslovni register je register, v katerega se vpisujejo samostojni podjetniki in obrtniki.

Načela registrskega prava:

NAČELO OBVEZNEGA VPISA: pomeni, da morajo biti vpisani v sodni register vsi gospodarski subjekti in tudi nekateri drugi subjekti (zavodi, javna podjetja...). V sodni register se obvezno vpišejo tudi podružnice. Tisti subjekt, ki ni vpisan v register, pravno ne obstaja.

NAČELO JAVNOSTI: pomeni, da ima lahko vsakdo vpogled v sodni register (javna knjiga), brez kakršnih koli pogojev. Pri pristojnem sodišču lahko dobimo izpisek o posameznem podjetju (statusno-pravne značilnosti). Danes je ta izpisek v elektronski obliki (redni izpis), lahko pa dobimo tudi zgodovinskega.

3 TEŽAVE GOSPODARSKIH SUBJEKTOV

Ustanavljanje podjetja se začne z izvirno zamisljivo o dejavnosti. Pred ustanovitvijo skrbno preučijo vse zunanje in notranje dejavnike, ki kasneje lahko vplivajo na delovanje in razvoj.

Vedno pa se najde kaj, kar mnogim podjetjem prekriža pot. Klasične ovire, kot so administrativne, davčne in carinske, so po mnenju več tisoč evropskih podjetij postale zanemarljive v primerjavi s plačilno nedisciplino, ki jo podjetniki navajajo kot najpogostejšo oviro pri poslovanju, tako v domačem poslovnem okolju kot pri mednarodnem trgovanju. (Vučina, 2004)

Kriza je za podjetje okoliščina, v kateri podjetje ne more več normalno delovati. Kriza ogroža organizacijsko sposobnost podjetja pri njegovem preživetju, onemogoča doseganje smotrov in ciljev, lahko pa tudi ogroža obstoj podjetja. Nekateri pravijo, da neka situacija postane krizna šele takrat, ko jo mediji in vplivne interesne skupine označijo kot krizno. Kriza je preobrat v podjetjih, ki lahko podjetje pelje navzdol ali navzgor. Večina ukinitiv podjetij pa se prične s krizo.

Vzroki krize se od podjetja do podjetja lahko zelo razlikujejo, lahko pa jih razvrstimo v pet skupin.

1. Strukturne pomanjkljivosti organiziranosti podjetja

To pomeni, da so se napake vrstile že pri sami ustanovitvi podjetja: prenizek ustanovitveni kapital, neprimerna oblika gospodarske družbe, neustrezni in napačno postavljeni cilji, pomanjkljivosti v organizaciji podjetništva, napačna izbira dejavnosti, neraziskanost trga in podobno. Podjetja s temi pomanjkljivosti ponavadi prenehajo s poslovanjem po preteku treh do sedmih let.

Prenizek ustanovni kapital je pogost pri novih podjetjih, ki jim zmanjka sredstev za redno poslovanje.

Neprimerna oblika gospodarske družbe se nanaša na večja podjetja. V Sloveniji je po privatizaciji nastalo veliko delniških družb, ki bi zaradi razpršenosti kapitala raje postale družbe z neomejeno odgovornostjo.

Previsoko postavljeni cilji za podjetje niso dosegljivi, prenizko postavljeni cilji pa podjetju ne predstavljajo nobene motivacije. Številne institucije nam omogočajo pridobitev znanja z vidika podjetništva. Podjetnikom je potrebno pred ustanovitvijo posredovati določena znanja.

Brez obširne raziskave posamezni podjetniki ustanovijo podjetje in kasneje ugotovijo, da so podjetje ustanovili »na pamet« in so precenili svoje sposobnosti.

2. Nenavadni in nepričakovani dogodki

Nepričakovani in nenadni dogodki so kruta usoda celega gospodarstva. Med tovrstne dogodke sodijo: naravne nesreče, dolgotrajne splošne stavke, epidemije in podobno.

Nedavno smo bili priča številnim poplavam, plazovom in celo potresu, ki so na različne načine opustošili prebivalstvo. Podjetja, delavnice in drugi različni poslovni prostori so bili uničeni, kar gotovo vpliva na uspešnost in obstoj poslovanja. Novi prostori so velik finančni zalogaj, zato si mala in na novo ustanovljena podjetja tega ne morejo privoščiti, saj je ustanovitveni kapital že porabljen. V tem primeru velja, da je potrebno vloženi kapital razpršiti, proizvodnjo porazdeliti in uskladiti na več lokacijah.

3. Zunanji vzroki

Značilnost teh vzrokov je, da nastajajo v zunanjem okolju in se posredno prenašajo v podjetje. Najbolj značilni so (po Novak, 2000, 46–47):

- spremembe na trgu,
- spremembe v panogi,
- splošne gospodarske krize,
- politične spremembe,
- spremembe zakonodaje in podobno.

4. Notranji vzroki

Med notranje vzroke za propad podjetja štejemo (po Novak, 2000, str. 47):

- neusposobljenost vodstva s premalo izkušnjami,
- nestrokovnost vodstva,
- nemoralno vodstvo (neprimerno vedenje do zaposlenih),
- podcenjevanje mnenja javnosti,
- neučinkovite upravljalne funkcije (nejasno določeni cilji),
- nerealni cilji sindikatov (visoke zahteve za plače, ki jih ni mogoče realizirati),
- neučinkovit komunikacijski sistem (veliko formalizacije, veliko posrednikov informacij),
- slaba organizacijska kultura,
- slaba organizacija dela,
- neurejene razmere na delovnih mestih in podobno.

5. Vzroki zaradi odnosov med podjetji

To so vzroki, ki nastajajo zaradi trenj med podjetji. Spremembe potrošniških navad, tehnične novosti na trgu, spremembe na področju oskrbe surovin ter spremembe v konkurenci.

Slovenija je v zadnjih 10-ih letih imela številne propade podjetij. Vzroka sta bila državna tranzicija in menjava političnega sistema, s tem posledično tudi menjava gospodarskega sistema.

Vsako podjetje naleti na težave in probleme, razlike med podjetji pa se pokažejo, ker vsako podjetje drugače obvladuje tveganja in ima različne načine reševanja težav ter

problemov. Posvetila se bom najbolj razširjeni težavi gospodarskih subjektov – plačilni nedisciplini.

3.1 PLAČILNA NEDISCIPLINA

»Plačilno nedisciplino lahko opredelimo kot neupoštevanje zneskov, dogovorjenih rokov in načinov poravnanja obveznosti ter jo povežemo s plačilno sposobnostjo podjetja.« (Mlinarič, 2000, str. 24)

S plačilno nedisciplino, ki je nespoštovanje dogovorjenih zneskov, rokov in načinov poravnave obveznosti, povzročajo in širijo pa jo dolžniki, ki sprejemajo obveznosti, večje od njihovih finančnih zmožnosti, se podjetniki srečujejo vsak dan. Zaradi zamujanja s plačili so najbolj prizadeta mikro, mala in srednja podjetja. Med vse več nerednimi plačniki je čedalje pogosteje omenjena tudi država. Načeloma je država dobrodošla partnerica, a tisti, ki jih je prizadelo začasno financiranje, so drugačnega mnenja.

»Plačilna nedisciplina predstavlja eno ključnih ovir za hitrejši razvoj podjetij. Namesto da bi ta sredstva namenjala podjetja v vlaganja in širitev poslovanja, morajo marsikdaj za premostitev težav z denarnim tokom najemati kredite. Rešitve se skrivajo v bolj strogi zakonodaji in večji samodisciplini podjetij glede njihove likvidnosti.« (Dovč, 2009)

Junija 2008 je Obrtna Zbornica Slovenije opravila anketo, na kateri se je izkazalo, da je plačilna nedisciplina drugi največji problem takoj za davčnimi olajšavami za investicije, s katerim se srečujejo podjetniki, pa tudi obrtniki. Z anketo so prav tako ugotovili, da je v Sloveniji večina računov plačana po 90 do 150 dneh od dneva izstavitve računa za opravljeno storitev. Tako domači kot tuji strokovnjaki namreč ugotavljajo, da so pozna plačila pogosta težava podjetnikov, ki ne ogrožajo le njih, temveč celotno evropsko gospodarstvo. V spodnji preglednici je prikazano, v katerih evropskih državah so najslabši plačniki. Podatki so podani z indeksi, pri čemer višji indeks pomeni, da plačniki plačujejo dalj časa. (glej Obrtnik, 2008)

Tabela 1: Najslabši plačniki 2008

Država	Indeks tveganja
Finska, Švedska	120–129
Norveška, Danska, Islandija	130–139
Irski, Francija, Malta, Švica, Nizozemska, Latvija, Estonija	140–149
Španija, Italija, Avstrija, Luksemburg, Nemčija, Slovaška, Poljska, Litva	150–159
Madžarska	160–169
Portugalska, Grčija, Češka	več kot 170

Vir:(Obrtnik, 2008)

Ob koncu devetdesetih let je bil uveljavljen Zakon o finančnem poslovanju podjetij (ZFPPod, 1999) in napovedi za izboljšanje stanja na tem področju so bile pričakovane.

Žal pa se optimistične napovedi niso uresničile. Leta 2000 je bila sprejeta Direktiva o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih (Direktiva 2000/35/ES), saj neurejenost plačilnega prometa predstavlja večjo tveganost pri poslovanju, kar pa odvrča tudi tuje naložbenike in poslovne partnerje.

Direktiva je bila sprejeta predvsem zaradi dolgih rokov in zamud pri plačilu, kjer so bila podjetja, zlasti mala in srednje velika, administrativno in finančno preobremenjena. Zamude pri plačilu so poglaviti vzrok, ki ogroža preživetje podjetij. Prenehanja podjetij za sabo potegne veliko stvari, naj občutljivejša so delovna mesta.

Direktiva 200/35/ES v svojih določilih predvideva:

- trideset-dnevni plačilni rok, razen če je v pogodbi določeno drugače. Plačilni rok začne teči, ko je izstavljen račun oz. dobavljeno blago;
- zaračunavanje zamudnih obresti brez predhodnega opozorila dolžnika od dneva zapadlosti računa v višini sedem odstotnih točk nad referenčno obrestno mero;
- upravičenost upnika do povračila vseh stroškov, povzročenih zaradi zamude;
- pravica upnika do lastništva nad dobavljenim blagom do končnega poplačila obveznosti, če je tako dogovorjeno v pogodbi;
- zagotavljanje učinkovite in hitre izterjave zapadlih obveznosti (devetdeset dni).

Sprejeta direktiva ni prinesla velikih sprememb. Kot glavni razlog pa lahko navedemo nepoznavanje direktive in načinov, s katerimi bi zagotovili uvedbo le-te v poslovanje, sočasno pa ne škodovali odnosu s kupci. Vsaka država ima svoje plačilne navede in kulturo, privrženost direktivi pa bi lahko ohromila stike s kupci in s tem bi prišli še do večjega problema.

Ker niti ZFPD in Evropska direktiva o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih še nista dosegla zelenega stanja visoke plačilne discipline, so si podjetja začela pomagati sama.

Rodila se je potreba po preverjanju novih in obstoječih kupcev pred sklenitvijo poslovanja. Začele so se oblikovati črne liste neplačnikov, zaračunavanje zamudnih obresti neplačnikom, prekinitve dobav problematičnim. Nekatera podjetja pa se poslužujejo načina stika s kupci in sicer z njimi zgraditi zaupanje, in tako se tveganje zmanjša.

3.1.1 Povzročitelji plačilne nediscipline in vzroki za njen razvoj

»Na plačilno nedisciplino vplivajo predvsem naslednje interesne skupine podjetij, ki s svojim delovanjem ustvarjajo ugodne razmere za njen razvoj:

- dolžniki, ki sprejemajo večje obveznosti kot so jih sposobni poravnati, kar posledično pripelje do blokade njihovih računov;
- upniki, ki odloge plačil pogosto nekritično uporabljajo za pospeševanje prodaje brez ustrezne usklajenosti s finančno funkcijo;
- država s svojo pravno urejenostjo, neučinkovitimi sodnimi postopki, ter nedorečeno zakonodajo.« (Mlinarič, 2000, str. 27)

Vzroki plačilne nediscipline, kot jih navajajo slovenska podjetja, zajemajo (Prašnikar et al., 2002, str. 43):

- neučinkovitost in počasnost sistema izterjatve;
- zamude na strani kupcev;
- nelikvidnost in zadolženost kupcev;
- izkoriščanje relativne moči kupcev;
- visoke stroške izterjave;
- pomanjkanje motivacije za hitro plačilo;
- otežen dostop do finančnih virov;
- drugo.

Iz tega lahko razberemo, kaj slovenska podjetja navajajo kot enega pogostih vzrokov plačilne nediscipline zamude na strani kupcev. V borbi za obstoj je bistvenega pomena obdržati kupca, pa čeprav je le-ta slab plačnik.

Trenutno se nahajamo v gospodarski krizi, ki ji zaenkrat še ni videti konca. Drago Dubrovski krizo opisuje kot neugodno, nezaželeno, kritično stanje v podjetju na kratek rok, ki nastane zaradi notranjih in zunanjih dejavnikov in lahko vodi v propad podjetja. (po Dubrovski, 2004, str. 18)

Za nekatera podjetja je to izziv, za veliko podjetij pa bo to najverjetneje usodno. Plačilna nesposobnost posameznega podjetja ogrozi tudi plačilno sposobnost drugih podjetij, s katerimi posluje. Plačilna nedisciplina zavira, ne le našo, temveč tudi evropsko gospodarstvo.

3.2 REŠITEV IZ TEŽAV IN KAJ PRAVI PRAKSA

»O krizi v podjetju govorimo takrat, ko je podjetje v bolezenskem stanju. Na neki stopnji razvoja podjetje ni učinkovito zaradi različnih vzrokov v okolju in v sebi samem. Za odpravo krize sta možni le dve poti: ozdravitev (sanacija) poslovanja ali pa smrt (likvidacija) podjetja z vsemi možnimi oblikami.« (Repovž, 1993, str. 47)

»Družbo, ki zaide v finančne težave, lahko rešijo družbeniki s sanacijo, to je z vplačilom novega kapitala in drugimi organizacijskimi, poslovnimi, kadrovskimi spremembami.« (Abrahamsberg, 2004, str. 41)

Stvar lastnikov in družbenikov je, kako, s kakšnimi in katerimi ukrepi bodo reševali podjetje iz težav. Omejeni so le z zakonom, pomagajo pa si lahko s pomočjo kriznega managementa. Najprej je treba odpraviti krizo, ugotoviti vzroke zanjo, najti pot iz krize in na koncu prebuditi zagnanost pri zaposlenih.

Interes podjetja je, da se krizo odpravi s čim manjšimi posledicami. Najpomembnejši elementi reševanja podjetij iz težav so zamenjava managementa, centralni finančni nadzor, finančno prestrukturiranje virov sredstev, dezinvestiranje, izboljšanje trženja, znižanje stroškov in nova proizvodno-tržna strategija.

Altman pravi, da v kolikor je ekonomska vrednost podjetja večja, kot je njegova likvidacijska vrednost, je podjetje tako iz stališča družbe kot celote, kakor tudi iz stališča lastnikov podjetja, smiselno reorganizirati in nadaljevati s poslovanjem. (po Altman, 1993, str. 6)

Konkurenčno prednost podjetij danes pomenijo ljudje. Tehnologija in kapital sta dosegljiva, ljudje kot vir konkurenčnosti pa neposnemljivi. Če si podjetje želi iz težav, želi postati uspešno in graditi svojo poslovno odličnost, mora mobilizirati človeški kapital. Uspešno podjetje mora imeti dobre komunikacije med zaposlenimi in nadrejenimi. Dezinformacije in napačno posredovane informacije pripeljejo do konfliktnih razmer. Posledice takih razmer pa so za podjetja lahko usodne. Slabo odločanje, napake zaradi nerazumevanja sporočil, pomanjkanje predanosti zaposlenih, slabša kakovost izdelkov in storitev, saj zaposleni ne razumejo pomembnosti svoje vloge v procesu doseganja kakovosti. Zaradi nezadovoljstva podjetja utrpijo veliko škode tudi na račun bolniških staležev, porodniških dopustov in podobno. V nekem podjetju so zabeležili 20-odstotno odsotnost z dela, velik delež je odpadel ravno na tiste, ki so doma ostajali zaradi nezadovoljstva in slabega počutja na delovnem mestu. Za izboljšanje položaja podjetja bodo po tej ugotovitvi potrebna večja vlaganja v ljudi, v to, kako jih stimulirati in pridobiti njihovo zaupanje. (po Gruban, 2000)

Mediji nam vedno prikazujejo stavke in upore delavcev do nadrejenih. Ravnovesje, lojalnost, komunikacija je v takem primeru propadla in tako bo tudi podjetje težko splavalo nad vodo brez podpore delavcev in medsebojnega sodelovanja.

Po mnenju Petra Jungna, nemškega podjetnika, je lažje začeti novo podjetje kot pa sanirati staro. Prestrukturiranje starega podjetja je zelo tvegano dejanje, ker ima staro podjetje že veliko zaposlenih in druge stroške ter »kuri denar vsak dan«. Odločitve morajo biti hitre in pravilne, drugače ostaneš brez denarja. (glej Vilfan, 2006)

Ker je podjetij v težavah veliko in večina si ne more pomagati sama, je podjetjem omogočeno, da zaprosijo za državno pomoč. Predlog Zakona o subvencioniranju polnega delavnega časa je bil eden izmed ukrepov države za pomoč podjetjem. Glavni namen zakona je bil ohraniti delavna mesta, po mojem mnenju pa je bil zakon izkoriščen s strani managerjev. Marsikatero podjetje je še vedno delalo polni delovni čas, ljudem pa so plačevali manj. Razliko, ker je država zmanjšala stroške pa so managerji pospravili v svoj žep. Večkrat se zgodi, da razne državne pomoči ne dosežejo svojega učinka in pomoč pride v roke pomoči nepotrebni.

Leta 2003 je začel veljati Zakon o pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb (v nadaljevanje ZPRPGDT) v težavah, s katerim smo v Sloveniji dobili podlago za reševanje podjetij v težavah.

Zakon podrobno določa kriterije, na podlagi katerih podjetje dokazuje, da je v težavah, pa tudi dokumentacijo, ki jo morajo priložiti k vlogi za pomoč. Določa tudi namen, vrste državnih pomoči, merila, postopke ter načine zagotavljanja sredstev iz proračuna RS za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah, ki imajo sedež v RS.

Družbe za pridobitev sredstev morajo izpolnjevati naslednje pogoje: da je družba v težavah, pripravi predlog programa prestrukturiranja, zoper družbo ne sme biti uveden stečaj oz. likvidacija. Novo nastale družbe, ki so nastale z likvidacijo iz prejšnje družbe niso upravičene zaprositi za pomoč. (po 5. člen, ZPRPGDT)

Država lahko izbira med več oblikami pomoči. Pomoč podjetju lahko podeli v obliki kredita, subvencije, subvencije obrestnih mer, poročstva, kapitalske naložbe ali v obliki odloga pri plačilu davkov in prispevkov. Maksimalni znesek državnih pomoči ne sme presegati 10 milijonov eurov, ponovna državna pomoč pa ni možna, razen izjemoma zaradi izjemnih nepredvidljivih okoliščin, na katere družba sama ni imela vpliva, vendar ne prej kot 10 let po dodeljeni državni pomoči. Državna pomoč je enkratna pomoč, ki se dodeli »enkrat in zadnjič«.

Kredit, katero obrestno mero določi vlada, se lahko črpa le v obdobju izvajanja programa prestrukturiranja.

Subvencije se dodeljujejo v izjemnih primerih za izvedbo nujnih nalog pri reševanju družb, za katere ni mogoče pridobiti drugih virov sredstev za izvajanje. Za ohranitev delovnih mest, za izobraževanje, za usposabljanje.

Subvencije obrestnih mer se lahko namenijo za nove kredite, ki jih družba najame zaradi prestrukturiranja pri finančnih institucijah, in sicer do tržne obrestne mere.

Poroštva RS lahko dajejo za celoten znesek kredita ali za ustrezen del kredita. (po 14., 15., 16. člen, ZPRPGDZ)

Mura že več kot 80 let proizvaja in trži vrhunska moška in ženska oblačila. Leta 2002 so sprejeli program prestrukturiranja, država jim je namenila 10 milijonov eurov. Prestrukturiranje in sanacija z državno pomočjo je bila neuspešna. Največji krivci za počasno umiranje največje evropske tovarne oblačil so njeni lastniki.

Kako se bo neko podjetje rešilo krize, je odvisno od podjetja. Ni enega dobrega načina reševanja, ki bi ustrezal vsem. Vsako podjetje je zgodba zase, vsako podjetje ima drugo okolje in ljudi, zato se je treba težav lotiti posamično ter poskušati ukrepati hitro, a preiščeno.

4 POSTOPKI PRENEHANJA GOSPODARSKIH SUBJEKTOV

Od 1. 10. 2008 dalje se v celoti uporabljajo določbe Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 126/07; v nadaljevanju ZFPPIPP), ki je prinesel pomembne novosti na tem področju. Z uveljavitvijo tega zakona sta prenehala veljati Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL) in Zakon o finančnem poslovanju podjetij (ZDPPod).

ZFPPIPP vsebuje 10 poglavij in kar 500 členov, ZFPPod in ZPPSL, ki pa sta z uvedbo novega zakona prenehala veljati, pa sta bila sestavljena iz 4 poglavij in 41 členov, ter 9 poglavij in 198 členov.

Poglavja obsegajo naslednje določbe:

1. poglavje: splošne določbe,
2. poglavje: finančno poslovanje družb in drugih pravnih oseb,
3. poglavje: skupna pravila o postopkih zaradi insolventnosti,
4. poglavje: postopek prisilne poravnave,
5. poglavje: stečajni postopki,
6. poglavje: postopek prisilne likvidacije,
7. poglavje: izbris iz sodnega registra brez likvidacije,
8. poglavje: postopki zaradi insolventnosti z mednarodnim elementom,
9. poglavje: kazenske določbe,
10. poglavje: prehodne in končne določbe.

ZFPPIPP ureja finančno poslovanje pravnih oseb, postopke zaradi insolventnosti nad pravnimi in fizičnimi osebami ter postopke prisilnega prenehanja.

Postopek zaradi insolventnosti se začne, ko postane dolžnik insolventen. Postopek je sestavljen iz predhodnega in glavnega postopka.

Predhodni postopek se začne z vložitvijo predloga za začetek postopka, glavni postopek pa s sklepom sodišča, s katerim sodišče odloči o začetku postopka. Vse upnike, ki so v razmerju do insolventnega dolžnika v enakem položaju, je treba obravnavati enako. V postopku se morajo zagotoviti najugodnejši pogoji glede višine plačila in rokov za plačilo terjatev upnikov.

Postopka zaradi insolventnosti sta:

- postopek prisilne poravnave,
- stečajni postopek.

Med stečajne postopke spadajo: stečajni postopek nad pravno osebo, osebni stečaj in stečaj zapuščine. Novi zakon v naš pravni red prvič uvaja institut osebnega stečaja in stečaja zapuščine.

4.1 PRISILNA PORAVNAVA

Podjetje, ki se znajde v velikih finančnih težavah in se sooči s plačilno nezmožnostjo, lahko kot izhod iz nastale situacije izbere postopek prisilne poravnave. S finančnim prestrukturiranjem reši podjetje in vzpostavi normalen položaj. Podjetje tako po prisilni poravnavi postane kratkoročno in dolgoročno plačilno sposobno, upniki pa si s tem zagotovijo večji delež poplačila svojih terjatev, kot če bi šlo podjetje v stečaj.

Prisilna poravnava je lahko rešilna bilka za marsikatero podjetje ali pa težak kamen, ki v vodi še hitreje potopi utapljučega.

Prisilna poravnava je pogodbeno razmerje med dolžnikom in upniki, v katerem se določita način in velikost poravnave obstoječih obveznosti ter terjatev.

Postopek prisilne poravnave se vodi nad pravno osebo. Dolžnik, ki je insolventen že dva meseca, poda predlog za prisilno poravnavo, če ni možno poravnati zapadlih obveznosti.

4.1.1 Predhodni postopek

Predlog za začetek postopka prisilne poravnave je upravičen vložiti: dolžnik ali osebno odgovorni družbenik dolžnika. O začetku postopka pa odloča sodišče na predlog upravičenega predlagatelja. Predlog mora vsebovati identifikacijske podatke o dolžniku in to so: firma, sedež, poslovni naslov ter matična številka, pod katero je dolžnik vpisan v register. (po 39. člen, ZFPPIPP)

Predlog prisilne poravnave je ponudba dolžnika upnikom, da pristanejo na zmanjšanje svojih navadnih terjatev in odložitve rokov za njihovo plačilo. Vsem upnikom mora biti predlagan isti rok plačila, enak delež plačila navadnih terjatev in enake obresti. Predlog mora vsebovati:

1. glede nezavarovanih terjatev:
 - skupni znesek terjatev;
 - delež plačila teh terjatev, roke za njihovo plačilo in obrestno mero;
2. opis in skupni znesek prednostnih terjatev in skupni znesek zavarovanih terjatev;
3. opis in znesek morebitnih podrejenih terjatev. (po 143. člen, ZFPPIPP)

Predlogu za začetek postopka prisilne poravnave je potrebno priložiti (po 141. člen ZFPPIPP):

- poročilo o finančnem položaju in poslovanju dolžnika,
- revizorjevo poročilo,
- načrt finančnega prestrukturiranja,
- poročilo pooblaščenega ocenjevalca,
- dokaz o plačilu takse ob začetku postopka prisilne poravnave in začetnega predujma.

Poročilo o finančnem položaju in poslovanju dolžnika vsebuje bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov, seznam upnikov z njihovimi identifikacijskimi podatki in podatki o višini dospelih in nedospelih terjatev.

Med postopkom prisilne poravnave se oblikuje upniški odbor. V odboru je vsak upnik, ki pravočasno prijavi terjatev, vendar je v 78. členu določeno, kdo ne more biti član.

Član upniškega odbora tako ne more biti oseba, ki je hkrati dolžnik insolventnega dolžnika in oseba, ki je v zadnjih dveh letih pred postopkom opravljala funkcijo člana posloводства ali organa nadzora.

V upniškem odboru ne morejo biti zastopane povezane družbe, ločitveni in izločitveni upniki. Upniški odbor ima liho število članov, med tri in enajst. V odboru so zastopani upniki, ki predstavljajo najvišje zneske terjatev do dolžnika. Člani so imenovani s strani sodišča s sklepom o začetku postopka prisilne poravnave.

Upniški odbor je ustanovljen z namenom zavarovanja upnikov in njihovih pravic. Pregledajo poslovanje in finančno stanje dolžnika ter presodijo, ali je dolžnik res insolventen in ali bo prisilna poravnava dosegla svoj namen. Presodijo tudi, ali bodo upniki v boljšem položaju glede poplačila svojih terjatev kot v primeru stečajnega postopka.

Postopek prisilne poravnave vodi sodnik (sodnica) posameznik. Sodišče imenuje upravitelja prisilne poravnave. Njegove naloge so:

- podati mora mnenje o rednem poročilu insolventnega dolžnika, in sicer v treh delovnih dneh po prejemu poročila,
- podati mora mnenje o izrednem poročilu,
- nadzorovati mora poslovanje dolžnika,
- dovoljuje ali prepoveduje izvajanje denarnih transakcij po potrditvi prisilne poravnave,
- sestaviti mora poročilo o izidu glasovanja o sprejetju prisilne poravnave. (po 158., 170., 171., 206. člen, ZFPPIPP)

Sodišče odloči o predlogu za začetek postopka prisilne poravnave in v osmih dneh od sprejetja predloga izda sklep, s katerim odloči, da se postopek začne. Predlagatelju naloži plačilo predujma za kritje stroškov postopka. Sodišče o začetku postopka obvesti vse upnike z oklicem, ki vsebuje:

- podatke o sodišču, ki vodi postopek;
- identifikacijske podatke o insolventnem dolžniku;
- identifikacijske podatke o upravitelju;
- poziv upnikom, naj v enem mesecu po objavi oklica prijavijo svoje terjatve;
- dan objave oklica. (po 155. člen, ZFPPIPP)

Sodišče mora oklic o začetku postopka prisilne poravnave objaviti hkrati z objavo sklepa o začetku postopka prisilne poravnave.

Če predujem za kritje stroškov ni plačan v roku, sodišče postopek ustavi in izda sklep o začetku stečajnega postopka.

Pravne posledice nastanejo z dnevom objave oklica. Upravitelj mora naslednji delovni dan po začetku postopka obvestiti izvajalce plačilnega prometa. Izvajalec od začetka do konca postopka ne sme izvršiti nobenega plačila v breme transakcijskega računa insolventnega dolžnika brez soglasja upravitelja razen stroškov, ki so povezani z rednimi posli.

4.1.2 Glavni postopek

Glavni postopek se začne s sklepom sodišča. Insolventni dolžnik mora za vsak mesec sestaviti poročilo o svojem poslovanju med postopkom prisilne poravnave, ki mu priloži bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in izkaz denarnih tokov. Sodišče razpiše narok, kjer dolžnik predstavi svoje finančno stanje in načrt finančnega prestrukturiranja. Dolžnik se mora udeležiti seje, na kateri upniški odbor obravnava njegovo poročilo in z glasovanjem odločijo o začetku prisilne poravnave. Če upniki, katerih terjatve znašajo več kot 60 odstotkov upnikov z glasovalno pravico, glasujejo za, se postopek prisilne poravnave šteje kot sprejet.

Če se na naroku ne doseže potrebna večina, je predlog za prisilno poravnavo zavržen in sodišče začne postopek stečaja. (po 201., 205. člen, ZFPPIPP)

Sodišče nato potrdi prisilno poravnavo in izda sklep, v katerem so navedeni deleži terjatev, ki bodo poplačani, roki za poplačilo in obrestna mera. Potrjena prisilna poravnava ima moč izvršilnega naslova, kar pomeni, da je dolžnik dolžan poravnati obveznosti, kot so zapisane v načrtu finančnega prestrukturiranja. (210. člen, ZFPPIPP)

»Upnik lahko v šestih mesecih po poteku roka za izvršitev potrjene prisilne poravnave zahteva razveljavitev, če ugotovi, da bi dolžnik lahko v celoti poplačal svoj dolg.« (Abrahamsberg, 2004, str. 42)

Tudi ZFPPIPP v 219. členu omogoča spodbijanje potrjene prisilne poravnave. Vsak upnik, na katerega učinkuje potrjena prisilna poravnava, lahko od sodišča zahteva, da razveljavi potrjeno prisilno poravnavo, če lahko insolventni dolžnik plača terjatve upnikov. Tožbo za uveljavitev izpodbojnega zahtevka je treba vložiti v šestih mesecih po poteku roka za plačilo terjatev.

Vsak upnik lahko od sodišča zahteva razveljavitev prisilne poravnave, če je bila sprejeta na goljufiv način, tožbo je potrebno vložiti v dveh letih po pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave.

4.1.3 Novosti

ZFPPod (1999) navaja pogoj za predlaganje postopka prisilne poravnave, ko je podjetje insolventno dva meseca, novi zakon ZFPPIPP (2007) k temu kriteriju dodaja še, da obveznost, s katero zamuja plačilo, presega 20 odstotkov vseh obveznosti, ki jih je imel dolžnik izkazane v letnem poročilu.

ZFPPod (1999) in ZPPSL (1993) govorita o načrtu finančne reorganizacije, ZFPPIPP (2007) pa o načrtu finančnega prestrukturiranja.

»Predlog za začetek postopka prisilne poravnave lahko vloži dolžnik in osebno odgovorni družbenik« (140. člen, ZFPPIPP), do sedaj le dolžnik preko osebe, pooblaščne za zastopanje dolžnika.

Načrt finančnega prestrukturiranja, ki vsebuje tudi predlog za prisilno poravnavo in ga je treba priložiti že predlogu za začetek postopka prisilne poravnave. Načrt mora biti skrbno izdelan, saj mora biti zasnovan tako, da upniki v njem vidijo možnost poplačila svojih terjatev.

Dolžnik mora že ob vložitvi predloga za prisilno poravnavo izkazati, da bo z ukrepi finančnega prestrukturiranja odpravil vzroke svoje insolventnosti in da bodo upniki na podlagi prisilne poravnave dosegli ugodnejše pogoje za plačilo svojih terjatev, kot če bi se nad dolžnikom izvedel stečajni postopek, sicer mora vložiti popoln predlog za začetek stečajnega postopka.

Dolžnik mora vsem upnikom ponuditi enake pogoje poplačila ali pretvorbe terjatve v deleže. Insolventni dolžnik mora vsem upnikom ponuditi enak delež plačila navadnih terjatev, enake roke za njihovo plačilo in po enaki obrestni meri. Določen je tudi znesek prednostnih terjatev, na katere prisilna poravnava ne učinkuje, in podrejenih terjatev, ki po potrditvi prisilne poravnave prenehajo. Ni več razredov terjatev, znotraj katerih so enaki zneski plačil in zneski odpisov.

Stara zakona ne določata nobenih procesnih ovir za prisilno poravnavo, medtem ko novi zakon določa dve procesni oviri. Predlog za prisilno poravnavo ni dovoljen pred potekom treh let od poravnave obveznosti iz prejšnje prisilne poravnave. Dolžniki so lahko brez te ovire večkrat sprožili postopek, s čimer so lahko manipulirali z upniki in so lahko dosegali večje odpise svojih obveznosti. Druga procesna ovira pravi, da po začetku stečajnega postopka ni več dovoljeno predlagati postopka prisilne poravnave. Prejšnji zakon dopušča stečajnemu upravitelju do naroka za obravnavo osnutka za glavno razdelitev vložiti predlog za prisilno poravnavo, če je dolžnik postal plačilno sposoben.

Po ZFPPod (1999) se v sodni register vpiše predlog za začetek postopka prisilne poravnave ter sklep o potrditvi postopka. Po novem zakonu vpisov in sklepov v sodnem registru ni.

ZPPSL (1993) določa, da postopek prisilne poravnave vodi senat treh sodnikov, eden od njih je predsednik senata, ki je tudi upravitelj prisilne poravnave, če ni za to funkcijo določena druga oseba. Novi zakon ZFPPIPP (2007) pa določa, da postopek vodi sodnik posameznik, torej ni več senata, določen pa je tudi upravitelj prisilne poravnave.

Upniki, katerih terjatve so nastale po začetku postopka prisilne poravnave, nimajo več pravice glasovati o prisilni poravnavi.

40. člen ZFPPIPP pravi, da se formalno in vsebinsko postopek prisilne poravnave ne konča, ampak zahteva od dolžnika, da vsake 3 mesece pripravi za sodišče Poročilo o izvajanju ukrepov in poplačil do konca vseh poplačil. Pred uvedbo tega zakona ni nihče kontroliral dolžnika pri realizaciji, zato je navadno sledil drugi postopek prisilne poravnave ali stečaj.

4.1.4 Število začelih postopkov prisilne poravnave poslovnih subjektov v letu 2009

Prisilna poravnava je način reševanja podjetja iz slabe pozicije, kar pomeni s finančnim prestrukturiranjem vzpostaviti normalen položaj. Kot je razvidno iz spodnje tabele, je bilo začelih postopkov prisilne poravnave v letu 2009 le 14. Prav tako lahko razberemo, da proti koncu leta število začelih prisilnih poravnav narašča. Zelo malo podjetij se odloči za poizkus prestrukturiranja in oživitev podjetja. V raziskavo so bili vključeni subjekti iz poslovnega in sodnega registra.

Tabela 2: Začeti postopki prisilne poravnave v letu 2009

Mesec	Začetek prisilne poravnave
Januar	0
Februar	0
Marc	1
April	1
Maj	0
Junij	0
Julij	3
Avgust	1
September	1
Oktober	2
November	1
December	4
Skupaj	14

Vir: (Ajpes, 2009)

4.2 STEČAJNI POSTOPKI

»Stečaj je sodni postopek, ki se izvaja nad premoženjem dolžnika.« (Puharič, 1991, str. 106)

Š. Ivanjko definira stečaj po različnih pravnih sistemih, pri čemer ločuje dva pravna sistema, in sicer španskega in francoskega: »Po španskem pravnem sistemu je stečaj splošni spor pred sodiščem med dolžnikom in njegovimi upniki ter med upniki samimi. Po francoskem sistemu pa je stečaj posebna vrsta postopka za plačilo terjatev, pri čemer postopek vodijo upniki pod kontrolo sodišča.« (Ivanjko, 1991, str. 594)

Stečajno pravo je skupek formalno in materialno pravnih pravil, ki so usmerjene v zagotovitev hkratnega in sorazmernega poplačila vseh upnikov. (po Prelič, 1999, str. 29)

Stečaj je poseben sodni postopek, ki ga opravi pristojno sodišče nad premoženjem dolžnika, ki posluje z izgubo in ni sposoben izpolnjevati svojih obveznosti do upnikov.

Po novem zakonu sta uvedena dva nova pravna instituta, ki jih do sedaj še nismo poznali. Stečajni postopki so:

- stečajni postopek nad pravno osebo,
- osebni stečaj,
- stečaj zapuščine.

4.2.1 Stečajni postopek nad pravno osebo

Poslovodstvo lahko, kot rešitev iz nastale situacije, namesto prisilne poravnave izbere stečaj. Odločitev je posledica več dejavnikov in dejstev, med katerimi je najbolj odločujoča stopnja prezadolženosti. Če s prisilno poravnavo ne bi odpravili insolventnosti in ne bi izboljšali poslovanja, bi kot rešitev izbrali stečajni postopek.

Po 231. členu ZFPPIPP (2007) stečaj lahko predlagajo dolžnik, osebno odgovorni družbenik dolžnika ali upniki, ko ugotovijo, da je dolžnik dalj časa prezadolžen. Zakon predpisuje, da je treba ukrepati, če je podjetje nesposobno poravnati svoje zapadle obveznosti v dveh mesecih od nastanka prezadolženosti.

Stečajni postopek lahko predlaga tudi Javni jamstveni in preživninski sklad Republike Slovenije, če izkaže zamudo pri poplačilu terjatev delavcev do dolžnika.

Stečajni postopek se uvede s pisno vložitvijo predloga, ki mora vsebovati identifikacijske podatke o dolžniku in zahtevk sodišču, da zoper dolžnika začne stečajni postopek.

Če stečaj predlaga upnik, mora predlogu dodati opis dejstev in okoliščin, ki pojasnjujejo razlog za stečaj, dokazati mora torej obstoj njegove terjatve in dokazati mora, da dolžnik nima denarnih sredstev za poravnavo obveznosti oz. da zamuja s plačilom za 2 meseca.

Dolžnik lahko zahteva dvomesečno odložitev odločanja o začetku stečaja, v tem času pa mora vložiti predlog za prisilno poravnavo, dokazati, da je izvedel povečanje osnovnega kapitala z novimi denarnimi vložki, ali da ni več insolventen. (po 232., 236., 237., 238. člen, ZFPPIPP)

Če stečaj predlaga dolžnik sam, mora poleg razloga navesti tudi premoženje, ki bo sestavljalo stečajno maso, saj mora biti ta vsaj tako velika, da pokrije stroške postopka, sicer sodišče postopek konča brez razdelitve stečajne mase. (po 233. člen ZFPPIPP)

Predlagatelj mora hkrati z vložitvijo predloga dati predujem, ki ga določi sodnik posameznik, namenjen kritju začetnih stroškov postopka.

Predlog se lahko umakne do oklica o začetku stečajnega postopka, če se v tej fazi ugotovi, da je dolžnik medtem postal solventen, stečajni senat zavrne predlog za začetek postopka. (po 232. člen, ZFPPIPP)

4.2.1.1 Organi stečajnega postopka

Organi stečajnega postopka so sodnik (sodnica) posameznik, stečajni upravitelj in upniški odbor, ki se ustanovi po potrebi.

Sodišče oz. sodnik posameznik ima naslednje naloge:

- odloča o začetku stečajnega postopka,
- imenuje člane upniškega odbora,
- določa nujne posle, ki se dokončajo med stečajnim postopkom,
- odloča o ugovorih stečajnega upravitelja in upnikov,
- potrjuje predračun stroškov stečajnega postopka in določa nagrado za delo stečajnega upravitelja,
- postavlja in odstavlja stečajnega upravitelja,
- nadzoruje delo stečajnega upravitelja,
- daje navodila upravitelju,
- potrjuje osnutek in izda sklep o razdelitvi stečajne mase,
- izda sklep o koncu stečajnega postopka,
- opravlja druge naloge, določene s tem zakonom.

Stečajni upravitelj (290., 291., 294., 363., 375. člen, ZFPPIPP) mora:

- ažurirati knjigovodsko evidenco do dneva začetka postopka;
- v štirih mesecih po začetku postopka mora pripraviti otvoritveno poročilo, ki obsega opis stečajne mase, načrt poteka stečajnega postopka ter predračun stroškov in terminski načrt;

- sestaviti komisijo za inventuro;
- v štirih mesecih po začetku postopka sestaviti začetno stečajno bilanco;
- voditi poslovne knjige in sestavljati računovodske izkaze, ki so namenjeni podjetjem v stečaju;
- skrbeti kot dober gospodar za vodenje poslov stečajnega dolžnika;
- skrbeti za izterjavo terjatev dolžnika;
- unovčiti stvari dolžnika, ki spadajo v stečajno maso;
- v soglasju s sodnikom sestaviti osnutek glavne razdelitve in osnutek zaključne stečajne bilance;
- sestaviti osnutek poznejše razdelitve;
- skrbeti, da stečajni postopek poteka hitro in brez neutemeljenega zavlačevanja.

Stečajni upravitelj mora imeti ustrezno strokovno izobrazbo (najmanj VII. stopnja pravne, ekonomske ali druge ustrezne smeri), opravljen strokovni izpit in veljavno dovoljenje za opravljanje funkcije stečajnega upravitelja. Imeti mora tri leta delovnih izkušenj. Njegova naloga je, da med postopkom vodi posle dolžnika in ga zastopa, nanaša se samo na tisti del premoženja, ki sestavlja stečajno maso. (po 97., 108. člen, ZFPPIPP)

Stečajni upravitelj je odgovoren za škodo, ki jo povzroči namenoma ali iz malomarnosti. Minister, pristojen za pravosodje, predpiše:

- program in način opravljanja strokovnega izpita za opravljanje funkcije upravitelja;
- tarifo za odmero nagrade upravitelja in pavšalnega nadomestila za prevzem poslov razrešenega upravitelja;
- podrobnejša pravila o stroških, do povrnitve katerih je upravičen upravitelj, in o pavšalnem znesku za kritje drugih stroškov stečajnega postopka, ki se konča brez razdelitve upnikom;
- podrobnejša pravila o vodenju seznama upraviteljev;
- maksimalne zneske, ki jih nagrada, pavšalno nadomestilo, povrnitev stroškov ali pavšalni znesek za kritje drugih stroškov v posameznem primeru ne smejo preseči. (po 114. člen, ZFPPIPP - B)

Upniški odbor je ustanovljen, če tako zahtevajo upniki. Ustanovljen je s strani sodnika, razen če je stečajna masa neznatna ali če bi ustanovitev upniškega odbora povzročila znatno povečanje stroškov postopka. Število članov v odboru mora biti liho, in sicer med tri in enajst. Število je lahko manjše kot tri, če je vseh upnikov manj kot tri. Sodišče s sklepom odloči o izvolitvi članov.

Naloge in pravice upniškega odbora:

- obravnava poročila stečajnega upravitelja o poteku stečajnega postopka in o stanju stečajne mase;
- ima pravico pregledati poslovne knjige in celotno dokumentacijo, ki jo je prevzel stečajni upravitelj;
- ima pravico ugovarjati zoper delo stečajnega upravitelja in sodnika;

- predlaga odstavitev stečajnega upravitelja in imenovanje novega;
- daje mnenje sodniku o unovčevanju dolžnikovega premoženja;
- daje mnenje sodniku v zvezi z nadaljevanjem začetnih poslov in sklepanjem novih;
- daje sodniku mnenje o priznanju upravičenih primanjkljajev, ugotovljenih pri inventuri.

Upniški odbor mora upnike na njihovo zahtevo obveščati o poteku postopka stečaja in stanju stečajne mase.

4.2.1.2 Začetek stečajnega postopka

Utemeljen razlog je potreben za uvedbo stečajnega postopka. Sodnik razpiše narok za obravnavo, najkasneje v treh dneh po naroku pa mora sodišče izdati sklep o začetku ali zavrnitvi stečajnega postopka. Sklep je izdan brez naroka, če je predlagatelj stečaja dolžnik ali če je predlagatelj upnik, pa se dolžnik s predlogom upnika strinja oz. nanj ne odgovori v predpisanem roku. (po 239. člen, ZFPPIPP)

Če premoženje, ki bi prišlo v stečajno maso, ne zadošča niti za stroške postopka ali je neznatne vrednosti, sodišče izda sklep o začetku stečajnega postopka in ga takoj konča. Če to spozna med samim postopkom, izda sklep, s katerim konča stečajni postopek, in le - tega vroči upnikom in dolžniku. (po 237. člen, ZFPPIPP)

Oklic o začetku postopka je objavljen na straneh Sodnega registra in vsebuje: podatke o pristojnem sodišču, izvleček iz sklepa o začetku stečajnega postopka, identifikacijske podatke o dolžniku, identifikacijske podatke o stečajnem upravitelju, poziv upnikom, naj z vlogo v dveh izvodih prijavijo svoje terjatve, ločitvene in izločitvene pravice sodišču v treh mesecih po objavi oklica. (po 243. člen, ZFPPIPP)

»Z dnem začetka stečajnega postopka sledi:

- nastanejo pravne posledice stečajnega postopka;
- oblikuje se stečajna masa, v katero gre vse premoženje ob začetku postopka, premoženje, pridobljeno do zaključka postopka, in premoženje osebno odgovornega družbenika;
- prenehajo pooblastila posloводства, zastopnikov, prokuristov ter drugih pooblaščenecv in se prenesejo na stečajnega upravitelja;
- prenehajo delovna razmerja dolžnikovih delavcev;
- pri nazivu firme se dodata besedi »v stečaju«;
- prenehajo veljati ponudbe, ki jih je dolžnik dal pred začetkom postopka;
- prenehajo pravice do takrat pooblaščenih oseb v zvezi z opravljanjem denarnih transakcij;
- dolžnik lahko odpove najemne in zakupne pogodbe z enomesečnim odpovednim rokom.« (ZFPPIPP, pododdelek 5.3.1.)

4.2.1.3 Upniki in terjatve

Upniki morajo svoje terjatve prijaviti v treh mesecih po objavi oklica. Navesti morajo identifikacijske podatke o upniku, pravno podlago in znesek terjatve. Če tega ne storijo v predpisanem roku, izgubijo pravico do poplačila iz stečajne mase.

Terjatve, ki so nastale po začetku stečajnega postopka, se ne prijavljajo, saj se štejejo kot stroški postopka in so poplačane prednostno in v celoti. Celotno poplačilo teh terjatev je posledica dejstva, da v nasprotnem primeru nihče ne bi hotel poslovati s podjetjem v stečaju, če bi vedel, da terjatev ne bi dobil poplačanih. Dokončanje proizvodnje in prodaja zalog dokončanih izdelkov lahko poveča stečajno maso. Če se proizvodnja nadaljuje, je stečajni upravitelj dolžen mesečno poročati o poslovanju družbe in o poteku prodaje dolžnika. Če se podjetja ne proda v enem letu po podaji predloga ali če se stečajna masa med nadaljevanjem proizvodnje ne poveča, sodišče prepove nadaljevanje poslovanja podjetja. (po 316., 317., 318., 355. člen, ZFPPIPP)

Sodišče o preizkusu terjatev odloča zunaj naroka. Naloga stečajnega upravitelja je, da se izreče, katere izmed prijavljenih terjatev so priznane in katere prerekane. Prav tako mora izreči, katere izmed ločitvenih in izločitvenih pravic so priznane in katere prerekane. Terjatev velja za ugotovljeno, če jo prizna stečajni upravitelj in je ne prereka nobeden od upnikov. (po 69. člen, ZFPPIPP)

4.2.1.4 Delavci in njihove pravice

Z dnem začetka stečaja prenehajo delovna razmerja dolžnikovih delavcev, stečajni upravitelj pa mora o tem dejstvu obvestiti Zavod za zaposlovanje. V primeru dokončanja nujnih poslov ali nadaljevanja proizvodnje stečajni upravitelj sklene z delavci pogodbe za določen čas. Stroški delavcev, ki sklenejo delovno razmerje po začetku postopka, se štejejo kot strošek postopka in se poplačajo prednostno in v celoti. Kot strošek stečajnega postopka se poravnajo nekatere terjatve delavcev, katerih delovno razmerje je prenehalo. To so:

- plače in nadomestila plač v zadnjih treh mesecih pred začetkom stečaja;
- odškodnine za poškodbo pri delu ter za poklicne bolezni;
- nadomestila plač za čas neizrabljenega rednega letnega dopusta;
- neizplačane odpravnine do višine, določene za presežne delavce. (po 21. člen, ZFPPIPP)

4.2.1.5 Stečajna masa in končanje postopka

Stečajna masa je premoženje dolžnika, ki se v postopku unovči za kritje stroškov postopka in za poplačilo upnikov. Stečajno maso sestavljajo:

- premoženje dolžnika ob začetku postopka;
- premoženje, doseženo z unovčevanjem stečajne mase;
- premoženje, doseženo z upravljanjem stečajne mase;

- premoženje, doseženo z izpodbijanjem pravnih dejanj dolžnika, ter
- premoženje, doseženo z nadaljevanjem poslovanja. (po 224. člen, ZFPPIPP)

Unovčevanje stečajne mase pomeni prodajo premoženja dolžnika ali izterjavo njegovih terjatev. Pri prodaji premoženja je bistvena ocena vrednosti premoženja, da lahko upravitelj premoženje proda čim ugodneje za dolžnika. Pooblaščen ocenjevalec vrednosti premoženja oceni vrednost na podlagi tržne in likvidacijske vrednosti. Prodaja premoženja se lahko opravi le na podlagi javne dražbe ali z zavezujočim zbiranjem ponudb. Kupec, s katerim se sklene kupoprodajna pogodba, mora položiti aro, kupnino pa mora plačati v treh mesecih od sklenitve pogodbe. (po 320., 326., 327., 328., 329., 338. člen, ZFPPIPP)

Postopek predvideva prvo razdelitev stečajne mase, poznejšo razdelitev in končno razdelitev stečajne mase. Končna razdelitev je poznejša razdelitev, kjer se unovči celotna stečajna masa. Iz splošne razdelitvene mase se najprej poplačajo prednostne terjatve, nato navadne terjatve in kot zadnje podrejene terjatve. (po 359., 361. člen ZFPPIPP)

V enem mesecu po končni razdelitvi mora upravitelj sodišču predložiti končno poročilo, kjer napiše znesek unovčene mase, delež plačila terjatev in predlog za odmero nagrade za delo upravitelja ter njegovo izjavo, da je storil vsa potrebna dejanja v stečaju, ki mu jih nalaga zakon. Sodišče izda sklep, s katerim konča postopek stečaja in razreši upravitelja. (po 375. člen, ZFPPIPP)

4.2.2 Osebni stečaj

Glavni namen postopka osebnega stečaja je poplačilo upnikov iz premoženja stečajnega dolžnika. Upniki naj bi bili poplačani hkrati in v enakih deležih.

Predlog za začetek stečajnega postopka lahko vloži dolžnik ali pa upnik, ki verjetno izkaže svojo terjatev do dolžnika in okoliščino, da dolžnik zamuja s plačilom te terjatve za več kot dva meseca. (Zveza potrošnikov Slovenije, 2008)

Postopek osebnega stečaja je dovoljeno voditi nad premoženjem vsake fizične osebe. Sodišče je pristojno za vodenje postopka osebnega stečaja proti:

- fizični osebi, ki ima stalno ali začasno bivališče v RS;
- potrošniku, ki nima niti stalnega niti začasnega prebivališča v RS, če v RS prejema plačo ali druge stalne prejemke ali če je njegovo premoženje v RS;
- podjetniku ali zasebniku, ki nima niti stalnega niti začasnega prebivališča v RS, če ima sedež v RS. (po 381. člen, ZFPPIPP)

»Stranke glavnega postopka osebnega stečaja so:

- stečajni dolžnik;
- upnik, ki je v rokih, določenih s tem zakonom, opravil dejanja za uveljavitev terjatve v postopku osebnega stečaja; in

- upnik, ki je zamudil roke za izvedbo dejanje za uveljavitev terjatve v postopku osebnega stečaja, če je njegova terjatev priznana.« (po 385. člen, ZFPPIPP)

Stečajni postopek se vodi proti insolventnemu dolžniku. Insolventen je položaj, ki nastane, če dolžnik v daljšem obdobju ni sposoben poravnati vseh svojih zapadlih obveznosti (trajnejša nelikvidnost) ali če postane dolgoročno plačilno nesposoben.

Dolžnik, ki je potrošnik, je trajneje nelikviden, če

1. za več kot dva meseca zamuja z izpolnitvijo ene ali več obveznosti v skupnem znesku, ki presega trikratnik njegove plače, nadomestil ali drugih prejemkov, ki jih prejema redno v obdobjih, ki niso daljša od dveh mesecev, ali
2. če je nezaposlen in ne prejema nobenih drugih rednih prejemkov ter za več kot dva meseca zamuja z izpolnitvijo obveznosti, ki presega 1.000 eurov.

Dolgoročno plačilno nesposoben pa je dolžnik, čigar vrednost premoženja je manjša od vsote njegovih obveznosti. (Zveza potrošnikov Slovenije, 2008)

Dolžnik, ki je vložil predlog za začetek postopka osebnega stečaja, ali pa je bil ta proti njemu vložen, mora sodišču podati poročilo o stanju svojega premoženja.

Z začetkom postopka osebnega stečaja se poslovna sposobnost stečajnega dolžnika omeji tako, da:

- ne more sklepati pogodb in opravljati drugih poslov ali dejanj, katerih predmet je razpolaganje z njegovim premoženjem, ki spada v stečajno maso, brez soglasja sodišča;
- ne more najeti kredita ali posojila ali dati poročstva;
- ne more odpreti novega transakcijskega ali drugega računa;
- ne more se odpovedati dediščini ali drugim premoženjskim pravicam. (po 386. člen, ZFPPIPP)

V stečajnem postopku vodi posle insolventnega dolžnika upravitelj in ga tudi zastopa. Tako mora upravitelj naslednji delovni dan po začetku postopka osebnega stečaja odpreti posebni denarni račun (fiduciarni denarni račun upravitelja), preko katerega sme sprejemati samo plačila na podlagi unovčenja stečajne mase in upravljanja stečajne mase; opravljati samo izplačila za stroške postopka osebnega stečaja in plačilo terjatev upnikov. (po 388. člen, ZFPPIPP)

V stečajno maso spada vse premoženje stečajnega dolžnika ob začetku stečajnega postopka in vse premoženje, doseženo z unovčevanjem in upravljanjem stečajne mase ter izpodbijanjem pravnih dejanj stečajnega dolžnika. Poleg navedenega spadajo v stečajno maso tudi plača in drugi prejemki, ki jih dolžnik pridobi med postopkom osebnega stečaja, in premoženje, ki ga stečajni dolžnik pridobi na podlagi dedovanja ali na drugi podlagi med postopkom osebnega stečaja, razen zakonsko izvzetih prejemkov. (po 389. člen, ZFPPIPP)

Upravitelj mora v enem mesecu po opravljeni končni razdelitvi predložiti sodišču svoje končno poročilo. Vsebovati mora med drugim tudi navedbo skupnega zneska

unovčene stečajne mase in končni delež plačila terjatev upnikov. Sodišče na podlagi končnega poročila upravitelja izda sklep o končanju stečajnega postopka. (Zveza potrošnikov Slovenije, 2008)

»S sklepom o končanju stečajnega postopka sodišče:

- določi, da se stečajni postopek konča;
- razreši upravitelja;
- določi, katere terjatve upnikov, ki so bile prijavljene v postopku osebnega stečaja, so priznane, in o znesku teh terjatev, ki v postopku osebnega stečaja ni bil plačan;
- naloži stečajnemu dolžniku, da plača neplačani del terjatev.« (396. člen, ZFPPIPP)

Pravnomočni sklep o končanju postopka osebnega stečaja je izvršilni naslov za izterjavo neplačanih priznanih terjatev.

Predlog za odpust obveznosti – navadne in podrejene terjatve

Fizična oseba, za razliko od pravne, po končanem postopku ne preneha obstajati, kar pomeni, da ne prenehajo tudi terjatve upnikov, ki v stečajnem postopku niso bile plačane. Dolžnik do izdaje sklepa o končanju postopka lahko vloži predlog za odpust svojih obveznosti, ki so nastale do začetka postopka osebnega stečaja, v delu, v katerem v tem postopku ne bodo plačane. Če sodišče odloči njemu v prid, se mu del obveznosti odpusti, s čimer prenehajo tudi pravice upnikov sodno uveljavljati plačilo preostanka terjatve.

Da bi preprečili, da bi se dolžnik večkrat zaporedoma posluževal te možnosti, zakon določa, da mora od zadnjega pravnomočnega sklepa o odpustu obveznosti preteči najmanj deset let. (po 398., 399. člen, ZFPPIPP)

S sklepom o začetku postopka odpusta obveznosti sodišče določi preizkusno obdobje ob upoštevanju starosti stečajnega dolžnika, njegovih družinskih razmer, njegovega zdravstvenega in drugih osebnih stanj ter razlogov za njegovo insolventnost. Obdobje ne sme biti krajše od dveh let od uvedbe postopka osebnega stečaja in tudi ne od enega leta po vložitvi predloga za odpust obveznosti ter ne daljše od petih let od uvedbe osebnega stečaja.

Po poteku preizkusnega obdobja sodišče izda sklep, da se dolžniku odpustijo njegove obveznosti, če:

- ni bil vložen ugovor zoper odpust obveznosti,
- je bil ugovor pravnomočno zavržen ali zavrtnjen. (po 400. člen, ZFPPIPP)

V času preizkusnega obdobja mora stečajni dolžnik opraviti tudi nekaj obveznosti. Če je zaposlen, mora izpolnjevati svoje obveznosti do delodajalca po pogodbi o zaposlitvi. Če pa ni zaposlen in je sposoben za delo, pa si mora prizadevati, da najde zaposlitev, ne sme odkloniti nobene ponujene redne ali občasne zaposlitve, ter mora

upravitelju mesečno poročati o dejanjih, ki jih je opravil, da bi našel zaposlitev. (po 401. člen, ZFPPIPP)

Upniki lahko ugovarjajo proti odpustu obveznosti na podlagi naslednjih razlogov:

- če je bil dolžnik pravnomočno obsojen za kazniva dejanja proti premoženju ali gospodarstvu, ki še ni izbrisano;
- če je dajal DURS-u neresnične, nepravilne podatke;
- če še ni preteklo deset let od zadnjega osebnega stečaja;
- če je v zadnjih treh letih pred uvedbo stečaja prevzel nesorazmerne obveznosti ali razpolagal s svojim premoženjem neodplačno ali za neznatno plačilo;
- če dolžnik sodišču ne posreduje poročila o stanju svojega premoženja;
- če se dolžnik ne drži omejitev svoje poslovne sposobnosti;
- če ne izpolnjuje svojih obveznosti do delodajalca oz. si ne išče dela;
- če ni zaposlen.

S pravnomočnostjo sklepa o odpustu obveznosti preneha upnikova pravica sodno uveljavljati plačilo terjatve, na katero učinkuje odpust obveznosti. (Zveza potrošnikov Slovenije, 2008)

4.2.3 Stečaj zapuščine

Zapuščina je vse premoženje in pravice, kot tudi vse obveznosti, ki jih je pustil zapustnik ob svoji smrti kot svoje. V pojem zapuščine ne spada premoženjska masa, ki se iz zapustnikovega premoženja izloči na zahtevo njegovih potomcev ter posvojencev in njihovih potomcev, ki so živeli skupaj z zapustnikom in mu pomagali pri pridobivanju in ustreza njihovem prispevku.

»Sodišče v Republiki Sloveniji je pristojno za vodenje stečaja zapuščine:

- če je imel zapustnik ob smrti stalno ali začasno prebivališče v Republiki Sloveniji ali
- če zapustnik ob smrti ni imel niti stalnega niti začasnega prebivališča v Republiki Sloveniji, če je premoženje, ki spada v zapuščino, v Republiki Sloveniji.« (414. člen, ZFPPIPP)

Postopek stečaja zapuščine se vodi nad zapuščino po vsaki umrli fizični osebi-zapustniku. Namen instituta stečaja zapuščine je uveden zato, da bi vsi upniki iz stečajne mase prejeli plačilo svojih navadnih terjatev do zapustnika hkrati in v enakih deležih. Za stečaj zapuščine se smiselno uporabljajo določbe o stečaju pravne osebe in osebnem stečaju, razen izjem, ki jih navaja zakon. (po 414., 415., 416. člen, ZFPPIPP)

Stranke glavnega postopka stečaja zapuščine so:

- zapustnikov dedič oziroma dedinja (v nadaljnjem besedilu: dedič), razen če se je odpovedal dediščini;
- upnik, ki je v rokih, določenih s tem zakonom, opravil dejanja za uveljavitev terjatve v postopku stečaja zapuščine; in
- upnik, ki je zamudil roke za izvedbo dejanj za uveljavitev terjatve v postopku stečaja zapuščine, če je njegova terjatev priznana.

»Če je bila zapuščina prenesena na Republiko Slovenijo, je Republika Slovenija stranka glavnega postopka stečaja zapuščine in se zanjo smiselno uporabljajo pravila, ki se uporabljajo za zapustnikove dediče.« (417. člen, ZFPPIPP)

4.2.4 Novosti, dobre in slabe lastnosti ter praksa

Poleg stečaja nad pravno osebo sta uvedena 2 nova pravna instituta, osebni stečaj in stečaj zapuščine.

Pravila o postopku osebnega stečaja se uporabljajo za stečaj vsake fizične osebe, torej podjetnika, samozaposlene osebe in potrošnika. Enako kot stečajni postopek nad pravno osebo se tudi postopek osebnega stečaja vodi zaradi sorazmernega in hkratnega plačila terjatev vseh upnikov.

Stečaj zapuščine je uveden zato, da bi vsi upniki iz stečajne mase prejeli plačilo svojih navadnih terjatev do zapustnika hkrati in v enakih deležih.

Novi zakon predpisuje rok za prijavo terjatev, ki je tri mesece po objavi oklica, medtem ko star zakon predpisuje rok dva meseca.

Stečajni upravitelj mora v roku štirih mesecev po začetku postopka pripraviti otvoritveno poročilo, ki vsebuje tudi načrt poteka stečaja. Stari zakon pa določa rok trideset dni po začetku postopka.

Ob zamudi plačila terjatev delavcem je možni predlagatelj v novem zakonu tudi Javni jamstveni in preživninski sklad RS.

Odložitev odločanja o stečajnem postopku v starem zakonu ni predvidena, novi zakon pa določa odložitev v primeru, ko predlog poda upnik, in sicer za dva meseca.

Stari zakon določa, da se po uvedbi stečajnega postopka transakcijski račun zapre, denarna sredstva pa prenesejo na nov račun. Novi zakon pa predpisuje prenos pooblastil za transakcije na upravitelja.

Dobra stran osebnega stečaja je, da ublaži negotovost in stres, ki jih povzroča pritisk upnikov. Po večini plačajo manj, saj se jih običajno večji del odpiše, upniki pa kasneje ne morejo zahtevati poplačila.

Slaba stran je v tem, da bo upnik izgubil večji del svojega premoženja. Če ima dolžnik lastninski delež v svojem domu, bo ta verjetno prodan, saj se unovči vse, kar ni izvzeto iz izvršbe.

V Sloveniji lahko pogosto beremo o najrazličnejših škandalih, povezanih s stečajnimi postopki. Popraviti pomanjkljivosti je glavni razlog uvedbe novega zakona. Glavne pomanjkljivosti se bodo pokazale v praksi. Raziskave v EU so pokazale, da je velik delež prezadolženih potrošnikov v hudi psihični stiski zaradi navidez brezupne finančne situacije. Pri nas svetovalne službe, ki bi pomagala potrošniku pri komunikaciji s sodiščem in pri različnih težavah tekom postopka, ni. V primerljivih pravnih sistemih take institucije obstajajo.

4.2.5 Število začelih stečajnih postopkov in število izbrisanih subjektov zaradi stečaja 2009

Stečaj je najbolj razširjen način prenehanja gospodarskega subjekta. Saj ko podjetje zaide v finančne težave in ne vidi nobene rešitve več, je stečaj neizogiben. Leta 2009 je bilo skupaj začelih kar 332 stečajev. Do izbrisa iz registra zaradi stečaja pa je prišlo 269-krat.

Tabela 3: Število začelih stečajnih postopkov in število izbrisov iz registra zaradi stečaja 2009

Mesec	Začeti stečaji	Izbrisi iz registra zaradi stečaja
Januar	36	37
Februar	18	29
Marec	28	16
April	27	20
Maj	32	44
Junij	23	22
Julij	16	11
Avgust	19	9
September	33	20
Oktober	42	16
November	26	21
December	32	24
Skupaj	332	269

Vir:(Ajpes, 2009)

4.3 POSTOPKI PRISILNEGA PRENEHANJA

Postopka prisilnega prenehanja sta:

- izbris iz sodnega registra brez likvidacije in
- prisilna likvidacija.

Institut prisilne likvidacije je prenovljen. Premoženje pravne osebe se unovči, po plačilu vseh njenih obveznosti se preostanek razdeli med družbenike.

Institut izbriše iz sodnega registra brez likvidacije, ki se izvede, ko pravna oseba preneha poslovati. Nima premoženja in je izpolnila vse svoje obveznosti.

Likvidacija družbe po ZPPSL (»prisilna likvidacija«) je poseben sodni postopek, ki ga izvede stvarno pristojno sodišče, na katerega območju je sedež pravne osebe.

»Likvidacija je način prenehanja podjetja po volji lastnikov (prostovoljno prenehanje) ali na podlagi zakona (prisilno prenehanje), pri čemer pa ne smejo biti prizadeti interesi upnikov. Pri likvidacijskem postopku upniki varujejo svoje pravice in interese na enak način kot pri rednem poslovanju podjetja.« (Kolenc, 1995, str. 7)

4.3.1 Prisilna likvidacija

Za prisilno likvidacijo, ki se uporablja v postopku likvidacije pravne osebe, če zakon določa, da postopek izvede sodišče, je značilno, da pravna oseba preneha poslovati, njeno premoženje se unovči in plačajo vse njene obveznosti ter ostanek po plačilu vseh obveznosti razdeli družbenikom.

Sodišče začne postopek prisilne likvidacije:

- po uradni dolžnosti, če tako določa zakon, ali
- na predlog osebe, za katero zakon določa, da je upravičena predlagati začetek postopka prisilne likvidacije.

»Če zakon ne določa, kdo lahko predlaga začetek postopka prisilne likvidacije, lahko predlog za začetek postopka prisilne likvidacije vložijo:

- sodišče ali drug državni ali nadzorni organ, ki je v skladu z zakonom odločil o prenehanju pravne osebe ali obstoju razloga za njeno prenehanje, ali
- oseba, na zahtevo katere je sodišče ali drug državni ali nadzorni organ sprejel odločitev.« (420. člen, ZFPPIPP)

V likvidacijskem postopku se praviloma vse obveznosti poravnajo. Namen likvidacijskega postopka je varstvo upnikov in razdelitev preostanka premoženja med lastnike in družbenike.

Če premoženje ne zadošča za poplačilo vseh terjatev upnikov z zakonskimi obrestmi vred, se likvidacijski postopek ne more opraviti, ampak mora prenehati po stečajnem postopku. (po 423. člen, ZFPPIPP)

Stranke postopka prisilne likvidacije so družbeniki pravne osebe, nad katero se vodi postopek.

Upniki niso stranke postopka prisilne likvidacije in v tem postopku niso upravičeni opravljati procesnih dejanj. V postopku prisilne likvidacije se ne oblikuje upniški odbor.

Za prisilno likvidacijo se smiselno uporabljajo nekatera pravila Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1) o redni likvidaciji in pravila o prodaji premoženja ter nekatera splošna pravila, ki veljajo za stečajni postopek. (po 421. člen, ZFPPIPP)

4.3.2 Izbris iz sodnega registra brez likvidacije

Zakon ureja tudi postopek izbrisa iz sodnega registra brez likvidacije, ki se uporablja za pravne osebe, ki so prenehale poslovati, nimajo premoženja in so izpolnile vse svoje obveznosti.

Za odločanje je pristojno sodišče, na območju katerega ima pravna oseba svoj sedež–registrsko sodišče.

Izbrisni razlogi:

- če je pravna oseba prenehala poslovati, nima premoženja in je izpolnila vse svoje obveznosti;
- če obstajajo drugi pogoji, ki jih zakon določa kot razlog za izbris pravne osebe iz sodnega registra brez likvidacije;
- pri gospodarski družbi, če v dveh zaporednih poslovnih letih ni predložila svojega letnega poročila agenciji;
- pri vsaki pravni osebi, če je kot njen poslovni naslov v sodni register vpisan:
 1. naslov, na katerem ne sprejema uradnih poštnih pošiljk ali je na tem naslovu neznana;
 2. naslov, na katerem je objekt, katerega lastnik je druga oseba, ki ji ni dala dovoljenja za poslovanje na tem naslovu; ali
 3. naslov, ki ne obstaja. (po 427. člen, ZFPPIPP)

Za postopek izbrisa se uporabljajo pravila postopka vpisa v sodni register, določena v Zakonu o sodnem registru - ZSReg.

Registrsko sodišče izda sklep, s katerim začne postopek izbrisa, če presodi, da obstaja izbrisni razlog. Začetek postopka izbrisa se vpiše v sodni register. (po 434. člen, ZFPPIPP)

Proti sklepu o začetku postopka izbrisa je dovoljen ugovor, ki ga lahko vloži pravna oseba, njen družbenik ali upnik. V ugovoru morajo biti določno navedena dejstva, iz katerih je razvidno, da je ugovor utemeljen. Ugovoru je treba priložiti listine, ki dokazujejo, da je ugovor utemeljen.

Registrsko sodišče lahko ugovor zavrže kot prepozen in nedovoljen, zavrne ugovor kot neutemeljen ali ugodi ugovoru in razveljavi sklep o začetku postopka izbrisa.

Na podlagi pravnomočnega sklepa o obstoju izbrisnega razloga registrsko sodišče pravno osebo izbriše iz sodnega registra in s tem pravna oseba preneha. (po 435., 440. člen, ZFPPIPP)

Sklep o izbrisu se objavi v Uradnem listu RS. Po objavljenem sklepu je možna pritožba v tridesetih dneh.

»Upnik lahko tudi po izbrisu pravne osebe iz sodnega registra uveljavlja:

- plačilo svoje terjatve do te pravne osebe od osebno odgovornih družbenikov ali drugih družbenikov na podlagi pravil o spregledu pravne osebnosti,
- povrnitev škode od članov posloводства ali organa nadzora izbrisane pravne osebe ali
- plačilo svoje terjatve do te pravne osebe od aktivnih družbenikov.« (442. člen, ZFPPIPP)

4.3.3 Število začelih postopkov prostovoljne in prisilne likvidacije ter število izbranih pravnih oseb iz poslovnega registra

Število začelih postopkov prisilne in prostovoljne likvidacije je v primerjavi s stečajem kar 4-krat manj. Kar nekaj postopkov verjetno odpade na stečaj, ko so ugotovljena nezadostna sredstva. Začelih likvidacijskih postopkov v letu 2009 je bilo 82, do izbrisa pa je prišlo 66-krat.

Tabela 4: Število začeti postopkov prostovoljne in prisilne likvidacije ter število izbranih pravnih oseb

Mesec	Začeti likvidacijski postopki	Izbris iz registra zaradi likvidacije
Januar	5	7
Februar	10	4
Marec	10	6
April	7	5
Maj	10	8
Junij	7	5
Julij	7	9
Avgust	3	3
September	11	6
Oktober	6	6
November	2	2
December	4	5
Skupaj	82	66

Vir: (Ajpes, 2009)

5 PRIMERJAVA SLOVENSКИH STEČAJNIH POSTOPKOV Z OSTALIMI

Razvite države se soočajo z večjim številom prenehanj kot manj razvite države. Vzrok ni v boljšem upravljanju ali v manjšem številu podjetjih, ampak je zakonodaja manj razvita, zato se podjetja težje soočijo s postopki prenehanja. Pomembno je, da so postopki izpeljani v čim krajšem možnem času in da so stroški čim nižji. Pomemben pokazatelj uspešnosti postopkov je odstotek poplačila upnikov.

Najboljšo realizacijo poplačila upnikov imajo Japonska, Singapur, Norveška, Kanada in Finska, kjer se terjatve poplačajo okrog 90 - odstotno. Sledijo jim Danska, Belgija, Irska z nekaj odstotki manj. Pri naštetih državah je prav tako značilno, da se postopki zaprtja podjetja zaključijo v manj kot letu dni in da je posledično tudi strošek postopkov relativno nizek.

Vedno več držav se poskuša izogniti stečajnemu postopku zaradi običajno visokih stroškov. Države Avstrija, Danska, Nemčija, Nizozemska in Švedska poskušajo rešiti insolventne probleme večinoma z likvidacijo, Kanada, Francija, ZDA in Finska pa vedno bolj uporabljajo postopek reorganizacije podjetja. Postopek reorganizacije podjetja je običajno zelo kompleksen in zahteven, zato se ga poslužujejo večinoma razvite države.

Reorganizacija podjetja je vedno bolj pogost način reševanja podjetja v krizi. Ne ukinja podjetja, da možnost popravnega izpita pri poslovanju ter ne ukinja delovnih mest. Postopek je značilen za insolventna, vendar perspektivna ali za družbo pomembna podjetja. Zamenja se uprava in lastniška struktura v podjetju in podjetje se reorganizira.

Glavni cilj vseh držav je maksimiranje vrednosti stečajnega postopka, kar pomeni, da je postopek izpeljan v čim krajšem času in s čim nižjimi stroški.

Spodnja tabela nam prikazuje države članice Evropske unije, časovno trajanje stečajnega postopka, kolikšni stroški so nastali in koliko terjatev je bilo plačanih po končanem stečaju. Povprečje je izračunano po metodi aritmetične sredine na podlagi podatkov 25 držav članic EU.

Tabela 5: Časovna in stroškovna primerjava stečajnih postopkov s članicami EU

Država	Trajanje (v letih)	Stroški postopka (v %)	Poplačane terjatve (v %)
Avstrija	1,1	18	71,5
Belgija	0,9	4	86,3
Češka	6,5	15	20,9
Danska	1,1	4	86,5
Estonija	3	9	37,5
Finska	0,9	4	87,3
Francija	1,9	9	44,7
Nemčija	1,2	8	52,2
Grčija	2	9	44,2
Madžarska	2	15	38,4
Irska	0,4	9	86,6
Italija	1,8	22	56,6
Latvija	3	13	29
Litva	1,5	7	49,4
Nizozemska	1,1	4	82,7
Poljska	3	20	29,8
Portugalska	2	9	69,4
Slovaška	4	18	45,9
Slovenija	2	8	45,5
Španija	1	15	73,2
Švedska	2	9	75,1
Velika Britanija	1	6	84,2
Ciper	1,5	15	70,7
Luksemburg	2	15	41,7
Malta	6,7	4	18,2
EU povprečje	2,1	10,8	57,1

Vir:(Doing Business, 2008)

Najbolj učinkovite države pri insolventnih postopkih so Finska, Danska, Belgija in Irska, ki spadajo med prvih deset najučinkovitejših držav na svetu. Med najslabše v sklopu Evropske unije pa spadajo Malta, Češka, Latvija in Poljska.

V Sloveniji po kazalcih dosegamo zeleno evropsko povprečje, zelenega povprečja pa ne dosegamo pri poplačilu terjatev. Poplačane terjatve so se v primerjavi s podatki iz prejšnjih let močno povečale. Leto 2005 so bile terjatve poplačane v 28 %, leto 2008 pa se je poplačilo terjatev povečalo na 45,5 %. Prav tako leta 2005 nismo dosegali evropskega povprečja v kazalcih trajanja ter stroških. Boljši rezultati so najverjetneje

tudi posledica uvedbe novih zakonov in določb. Iz tabele lahko razberemo, da postopek v povprečju traja 2 leti, stroški postopka pa so 8 %.

Najhitrejša država pri reševanju je Irska, ki postopek reši povprečno v 0,4 letu. Najmanj stroškov pa imajo na Malti, Nizozemskem, Finskem, Danskem in v Belgiji. Najbolj poplačane terjatve pa imajo na Finskem.

V tabeli 6 so prikazane druge evropske države, države v razvoju. Izračunano je povprečje po metodi aritmetične sredine na podlagi podatkov 14-ih evropskih držav, ki niso članice EU. Albanija zaradi nedosegljivih podatkov ni vključena v izračun.

Tabela 6: Časovna in stroškovna primerjava stečajnih postopkov z ostalimi evropskimi državami

Država	Trajanje (v letih)	Str. postopka (v %)	Poplačane terjatve (v %)
Albanija	-	-	-
Belorusija	5,8	22	33,4
BiH	3,3	9	35,9
Bolgarija	3,3	9	32,1
Hrvaška	3,1	15	30,5
Islandija	0,4	9	86,6
Makedonija	2,9	28	20,9
Norveška	0,9	1	89
Romunija	3,3	11	28,5
Rusija	3,8	9	28,2
Srbija	2,7	23	25,4
Švica	2	9	27,1
Turčija	3,3	15	20,1
Ukrajina	2,9	42	9,1
povprečje	2,9	15,5	35,9
Slovenija	2	8	45,5

Vir:(Doing Business, 2008)

V primerjavi z ostalimi evropskimi državami je v vseh kazalcih Slovenija nad povprečjem. Z neposredno primerjavo lahko ugotovimo, da nam je najbližje Bosna in Hercegovina. Najboljši državi sta Norveška in Islandija, ki močno odstopat od ostalih.

Najhitrejše postopke rešuje Islandija v 0,4 letu, najmanj stroškov in največ poplačanih terjatev pa ima Norveška.

6 ZAKLJUČEK

TEŽAVE IN RAZLIKE MED POSTOPKI – KAJ JE BOTROVALO UVEDBI NOVEGA ZAKONA

Težave podjetja so posledica različnih dejavnikov. Vzrokov za propad je toliko, kolikor je podjetij in kolikor ljudi dela v njem. Brez ljudi ni podjetja. Ljudje smo sami krivi za neuspehe in posledično propadla podjetja. Najprej se pojavi kriza, ki je znak, da je podjetje pred skokom v naslednjo stopnjo rasti. Neuspešno reagiranje je lahko vzrok za propad. V sodobno urejenih tržnih gospodarstvih so in bodo podjetja vedno propadala, namesto njih pa se ustanavljajo nova.

Zadolženo podjetje ima za rešitev iz težav več alternativ. Pri izbiri metode za rešitev plačilno nesposobnega in zadolženega podjetja se je potrebno odločiti, ali naj se podjetje ukine ali reorganizira. Pomoč lahko podjetja dobijo tudi od države, vendar menim, da ima zakon pomanjkljivosti, saj prihaja do izkoriščanja. Managerji na račun državne pomoči bogatijo, delavski razred, ki pa je pomoči potreben, pa stagnira.

Podjetje z likvidnostnimi težavami, ki pa ga hočejo upniki, sodišče ali družbeniki ukiniti, ima možnost stečaja ali likvidacije. Poglavitna razlika je ta, da se likvidacija uvede samo v primeru zadostnih sredstev, poplačani so vsi upniki in likvidacijski stroški. V primeru stečaja pa ni zadostnih sredstev niti za plačilo vseh upnikov. Največkrat se zgodi, da so prikrajšani mali upniki, ki pa jih je ponavadi veliko. Terjatve malih upnikov niso zavarovane, zato so za znesek terjatev največkrat prikrajšani. Primerjalno z zneskom terjatve se zavarovanje ne splača. So zadnji v verigi vseh upnikov in denarja za njih na koncu zmanjka.

Likvidacijski postopek se uvede samo v primeru zadostnih sredstev za poplačilo vseh upnikov – zadostna likvidacijska masa. Če sredstva za poplačilo upnikov niso zadostna, se uvede stečajni postopek.

Likvidacijski postopek sam po sebi nima nobenih materialno-pravnih posledic za premoženjska vprašanja, za usodo pravnih poslov in drugih posledic, ki so določene kot pravne posledice začetka stečajnega postopka. V likvidacijskem postopku je poslovodstvo dolžno pripeljati družbo k prenehanju. Likvidacijski postopek je v primerjavi s stečajnim bolj svoboden.

Prisilna poravnava je poskus, da dolžnik dokaže, da je zmožen sanirati svoje stanje, ustrezno poplačati upnike in nadaljevati poslovanje. Medtem ko stečaj in prisilna likvidacija pomenita prekinitev poslovanja in neobstoj pravne osebe. S prisilno poravnavo pa se podjetje poskuša sanirati in pravna oseba se nadaljuje.

ZFPPIPP je nadomestil ZFPPOd in ZPPSL. Novi zakon je povezal različno zakonodajo, zmanjšal kolizijo ter poskušal eliminirati nekatere anomalije, ki so se pojavljale v vodenju postopkov zaradi insolventnosti.

Prav tako kot se razvija gospodarstvo, se mora razvijati zakon. Nova ureditev je usklajena s potrebami razvitega tržnega gospodarstva. V večjem obsegu varuje interese resnih in poštenih gospodarskih subjektov in upnikov. Razlogi za uvedbo novega zakona so še celovita, notranje skladna ureditev finančnega poslovanja, uskladitev ureditve s stališči Ustavnega sodišča ter posodobitve ureditve postopkov zaradi insolventnosti.

Slovenija je bila še pred nekaj leti pod povprečjem držav članic EU, lažje je bila primerljiva z evropskimi državami, ki niso članice. Ugotovila sem, da je Slovenija v zadnjih letih močno napredovala, saj se lepo uvršča v povprečje držav članic EU. Novi zakon, ki je odpravil napake in je usklajen s tržnim gospodarstvom, je najverjetneje tudi pripomogel k boljšim rezultatom.

LITERATURA

- ABRAHAMSBURG, Niko. Gospodarsko statusno pravo. Fakulteta za upravo, Ljubljana 2004, stran: 41–42.
- ALTMAN, Edward I. Brankruptcy and distressed restructurings. Analytical issues and investments opportunities, 1993, stran 6.
- DUBROVSKI, Drago. Krizni management in prenova podjetja. Fakulteta za management, Koper 2004, stran 18.
- KOCBEK, Marijan. Prenehanje in likvidacija gospodarskih družb. Gospodarski vestnik, Ljubljana 1994, stran: 66–69.
- KOLENC, Franc. Posebnosti pri revidiranju likvidacijskih postopkov. Revizor, Ljubljana 1995, številka 5, stran 7.
- KRALJ, Janko. Politika podjetja v tržnem gospodarstvu. Ekonomsko poslovna fakulteta, Maribor 1995, stran: 17, 64.
- MLINARIČ, Franjo. Ali bo Zakon o finančnem poslovanju podjetij res odpravil finančno nedisciplino? IKS, Ljubljana 2000, številka 6, stran: 24–27.
- NOVAK, Božidar. Krizno komuniciranje. Gospodarski vestnik, Ljubljana 2000, stran: 46–47.
- PRAŠNIKAR, Janez et al. Analiza plačilnih navad in plačilne discipline v Sloveniji. Ljubljana (RCEF) 2002, stran 43.
- PRELIČ, Saša. Stečajno pravo. Pravna fakulteta, Maribor 1999, stran 29.
- PUHARIČ Krešo, Ivanjko Šime, Pivka Hilda Marija. Gospodarsko pravo z osnovami prava. Ur. List Republike Slovenije, Ljubljana 1991, stran: 106, 594.
- REPOVŽ, Leon. Upravljanje in vodenje podjetij v krizi. Revizor, Ljubljana 1993, stran 47.

PRAVNI VIRI

- Direktiva 2000/35/ES Evropskega parlamenta in sveta z dne 29. 6. 2000 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih (Uradni list Evropske unije, 17/ Zv. 1, 2000, str. 226–229).
- Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP). Uradni list RS, št. 126/2007, 40/2009, 59/2009.
- Zakon o finančnem poslovanju podjetij (ZFPPod). Uradni list RS, št. 54/99, 110/1999, 97/2000, 50/2002, 93/2002, 117/2006, 31/2007, 33/2007, 38/2007, 126/2007.
- Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1). Uradni list RS, št. 42/2006 (60/2006 popr.), 26/2007, 33/2007, 67/2007, 100/2007, 10/2008, 68/2008, 23/2009, 42/2009, 65/2009, 83/2009.
- Zakon o pomoči za reševanje težav in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah (ZPRPGDT). Uradni list RS, št. 110/2002, 91/2005, 112/2005, 31/2007, 44/2007.
- Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL) . Uradni List RS, št. 67/93, 74/94, 8/96, 25/97, 39/97, 1/99, 52/99, 101/2001, 42/2002, 58/2003, 10/2006, 126/2007.

DRUGI VIRI

- Ajpes. E-objave v postopkih zaradi insolventnosti, 2009.
(URL=«http://www.ajpes.si/Registri/eObjave_sodnih_zadev/eObjave_v_postopkih_zaradi_insolventnosti/« 10. 1. 2010)
- Gruban Brane. Komunikatorji naj rešujejo težave v podjetju, 2000.
(URL=« <http://www.dialogos.si/slo/objave/intervjuji/>« 28. 6. 2000)
- Doing Business. Benchmarking Business Regulation, 2008.
(URL=«<http://www.doingbusiness.org/ExploreTopics/ClosingBusiness/>« 20. 1. 2010)
- Dovč Barbara. Plačilna nedisciplina zavira razvoj gospodarstva, 2009.
(URL=«http://www.izvoznookno.si/tema_tedna/?id=8782« 24. 1. 2009)
- Obrtnik. Plačilna nedisciplina zavira vso Evropo, 2008, št. 9.
- Vilfan Jože. Sanirati podjetje ali ustanoviti novo podjetje? 2006.
(URL=«<http://www.podjetnik.si/default.asp?KatID=311&ClanekID=3038>« 25. 1. 2006)
- Vučina Ana. Plačilna nedisciplina velik problem po vsej Evropi, največji na jugu in novih članicah EU.
(URL=«http://izvoznookno.si/tema_tedna/?id=3083« 8. 7. 2004)
- Zveza potrošnikov Slovenije, 2008.
(URL=«<http://www.zps.si/sl/osebne-finance/denar/nova-zakonodaja-o-osebнем-stecaju.html>« 15. 2. 2010)

SEZNAM TABEL

Tabela 1: Najslabši plačniki 2008	10
Tabela 2: Začeti postopki prisilne poravnave v letu 2009	20
Tabela 3: Število začelih stečajnih postopkov in število izbrisov iz registra zaradi stečaja 2009	31
Tabela 4: Število začelih postopkov prostovoljne in prisilne likvidacije ter število izbranih pravnih oseb	35
Tabela 5: Časovna in stroškovna primerjava stečajnih postopkov s članicami EU.....	37
Tabela 6: Časovna in stroškovna primerjava stečajnih postopkov z ostalimi evropskimi državami.....	38

SEZNAM UPORABLJENIH KRAJŠAV

d.d.	delniška družba
d.n.o.	družba z neomejeno odgovornostjo
d.o.o.	družba z omejeno odgovornostjo
DURS	Davčna uprava Republike Slovenije
EU	Evropska Unija
k.d.	komanditna družba
RS	Republika Slovenija
SE	Evropska delniška družba
s.p.	samostojni podjetnik
t.d.	tiha družba
ZFPPIPP	Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju
ZFPPod	Zakon o finančnem poslovanju podjetij
ZGD	Zakon o gospodarskih družbah
ZPPSL	Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji
ZPRPGDT	Zakon o pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah
ZSReg	Zakon o sodnem registru

IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA

Spodaj podpisana Monika Mencinger Meliane izjavljam, da je to diplomsko delo moje avtorsko delo, ki sem ga napisala pod mentorstvom mag. Nika Abrahamsberga in dovoljujem, da se objavi na internetu.

Diplomsko delo je jezikovno pregledala: Urša Skoberne, 26. 4. 2010